

• TÜRKİYE'DE İLK VE TEK

• AKILLI TAHTA UYUMLU

• ETKİNLİKLİ

• ÖZEL KONSEPTLİ

• ORTAOKULA YARDIMCI

• PİSA TARZI SORULAR

NEŞELİ PARAGRAF

5.
SINIF

#PARAGRAFİSEVİYORUM

ARI

PARAGRAFI
SEVDİREN HOCA
HAMZA KAYA

Bu kitabın her hakkı Arı Yayıncılık'a aittir. İçindeki şekil, yazı, resim ve grafiklerin yayınevinin izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

YAZAR

Hamza KAYA

GÖRSEL YÖNETMEN

İhsan SONDOĞAN

GRAFİK-TASARIM

Meltem YÜKSEL - Seren ÖNBEY

BASIM YERİ

İhlas Gazetecilik A.Ş.
(0212 454 30 00)

Osmangazi Mah. Gazi Cad. No:1 Kırâç-Esenyurt/İSTANBUL
Tel: 0212 879 20 60 - Faks: 0212 879 20 70 - www.ariyayin.com
info@ariyayin.com - [f](https://www.facebook.com/ariyayin) [X](https://www.x.com/ariyayin) [i](https://www.instagram.com/ariyayin) [You Tube](https://www.youtube.com/ariyayin) /ariyayin

Sunuş

Paragraf!

Bir tarafından baktığımızda Türkçe dersinin bir alt konusu. Ama diğer tarafından baktığımızda ise Türkçemizin okuma kültürü bağlamında çocuklarımızdaki karşılığı. İster liseye geçiş, ister üniversiteye geçiş olsun merkezî olarak gerçekleştirilen bütün sınavlarda Türkçe dersinin hatta son sınavlar dikkate alınırsa başta matematik olmak üzere hemen birçok dersin, “**Paragraf**” merkezli sorulardan oluştuğunu görmekteyiz. Bu durum, hâliyle Paragraf konusuna olan ilgiyi iyiden iyiye artırmıştır ve görünen o ki artırmaya da devam edecektir. Ama burada geleceğimize katma değer açısından, doğru okumaların ve yönlendirmelerin yapılmasında fayda görmekteyiz.

1. Paragrafı, sadece Türkçe dersinin bir alt konu başlığı değil de; ondan daha ziyade okuma kültürünü benimseme ve okuma becerisini yansıtırma olarak görme, daha büyük kazanımlar elde etmemizi sağlayacaktır. Nitekim merkezi sınavlarda “**paragraf**” başlığının bu kadar merkeze alınmasının temel sebebi, tam da budur!
2. Paragrafı, -doğru olmasa da- sadece bir sınav olgusu içerisinde değerlendireceksek bile; tek başına bir dersin bir alt konu başlığı gibi değil de bütün derslere olumlu ya da duruma göre olumsuz etki etme gücüne sahip çok önemli bir konu olarak görmek ve benimsemek daha sağlıklı olacaktır. Örneğin; bizde matematik becerileri sorgulanır. Özellikle hikâyeli, kurgulu matematik sorularının yapılma oranı daha düşüktür. Ama bunun esas nedeninin matematik işlem becerisinden ziyade okuma, okuduğunu anlama becerisindeki yetkinliğimizle ilgili olduğunu söylemek çok daha doğru olacaktır. İşte bu gerçeği göz önünde bulundurarak paragrafa bakılmasını tavsiye ederiz.

Bizim asıl amacımız, okuyan; okuduğunu anlayan, yorumlayan ve sorgulayan bir nesil yetişmesine küçük de olsa katkı sağlamaktır. İşte bütün bu saydıklarımızdan hareketle, öğrencilerimizin de çok seveceğine inandığımız “**Paragraf Çocuk**” eşliğinde paragrafın en neşeli hâlini sizlere sunmaya çalıştık. Özellikle dili, dili kullanım şekli, konu anlatımındaki kurgusu ve Paragrafa farklı bakış açısıyla eğitim yayıncılığına farklı bir soluk getireceğine inanmaktayız.

Neşeli Paragraf, öğrencilerin severek okuması ve yorumlaması için öğrenci ile bire bir konuşuyormuş gibi bir üslupla kaleme alındı. Güncel ve eğlenceli metinlerden oluşturuldu. Öğrencilerin ilgisini çekebilmek ve öğrencilerin gerçekten eğlenmesi için özel etkinlikler tasarlandı. Sınav kaygısı yaşamamaları için de her bölüme özel bol bol çoktan seçmeli sorulara yer verildi.

Bu arada yazmayı seven, yazdıklarını paylaşmak isteyen öğrencilerimiz için de bir mail adresimiz var: neseliparagraf@gmail.com

Neşeli Paragraf'ın bütün eğitim camiamıza katkı sağlaması dileği ile...

Paragrafı Sevdiren Hoca

Hamza KAYA

i  i n d e k i l e r

1. Ünite

Paragrafta Konu - Ana Düşünce 7

2. Ünite

Paragrafta Yardımcı Düşünce 69

3. Ünite

Paragrafta Yapı 107

4. Ünite

Anlatım Teknikleri 151

5. Ünite

Tablo, Grafik ve Görsel Yorumu 203

Cevap Anahtarı

Cevap Anahtarı 239

kullanım kılavuzu

“neşeli tak-tik”

Bir paragrafın konusu genelde ilk cümlelerde kendisini gösterir.

"İlk cümleden itibaren başlayan olay, durum ne? Bunlar ne anlatmak istiyor?" dediğimizde varsa cevap veren hemen kabul edin 😊 **Çünkü bazen ilk cümlelerde anlam kapalı olabilir.** Anlatılmak istenen konu, arada bazen de sıvış metnin sonuna kaçabilir. Örneğin, yukarıdaki paragraf. Zaten kısa ve sonunda da yazar, açıkça ne anlattığını belirtmiş.

Şimdi paragrafı biraz daha uzatalım...

“kendimi deniyorum”

Bağımsızlık sisteminin sizi dışından gelen tehditlere karşı korumak için durmaksızın çalışır. Bakterileri, virüsleri, mantarları ve daha birçok zararlı maddeyi vücudtan uzaklaştırmak için savaşır. Bağımsızlık sisteminizin çok güçlü bir hafızası vardır. Bir zararlı maddeyi ikinci kez karşılaştığınız anında nasıl başa çıkacağını bilir ve ona göre hareketle gelir. Ancak bazı durumlarda bağımsızlık sisteminiz de hata yapabilir. Atlında zararsız olan bir maddeyi zararlıymış gibi algılayıp ona göre tepkiler verir. İşte alerji, bağımsızlık sisteminizin atlında zararlı olmayan bir şeyi yanlış algılayıp tepki vermesidir.

Peki bu paragrafta yazar sizce ne anlattı? Hadi şuraya yazın:

12

NEŞELİ PARAGRAF

Çoktan seçmeli soruların en pratik yöntemleri bu bölümlerde...

eğlenceli etkinlik 8

Çevre kirliliğinin canlılara verdiği zararlar

Çevre kirliliğine karşı alınacak önlemler

Çevre kirliliğinin insanlar üzerindeki etkileri

Doğadaki canlı türleri-
nin çeşitliliği

Kuş yuvasının tamamlanabilmesi için yuvanın içinde yazan metnin konusunun yazılı olduğu çalıyı kuşların yuvaya getirmesi gerekmektedir.

Buna göre, hangi kuşun yuvaya çalı taşıması gerekir?

Metin okumalarında bireysel deneyimlerin bütün aşamaları bu bölümlerde...

Uzmanlar önümüzdeki yıllarda çevre kirliliğinin büyük zararlarına yol açacağını söylüyorlar. Bitkilerin ve diğer canlıların yavaş yavaş yok olacağını belirtiyorlar. Onlara göre yirmi beş bin çeşit bitki iki bin otuz yıllına kadar yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Bin kadar hayvan türü de bu süre içinde tükenerek.

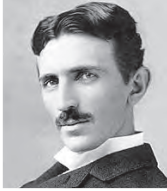
kullanım kılavuzu

Kurgusal metinlerin en eğlenceli soruları bu sayfalarda...

PARAGRAF TAMAMLAMA

GİRİŞ BÖLÜMÜ

Bir apartman düşünelim: Giriş kat derler, değil mi? Apartmanın ilk katı yani. Ya da bir başkası "Hemen girişteyim." der, çabuk bulunabilmek veya bulmak için. Çünkü bulunduğu yerin gözle görülür ilk alanındadır. O zaman, paragrafın girişi neresidir? desek, paragrafın ilk cümlesidir, ifadesini hemen söyleriz değil mi? Yani konu, giriş cümlesiyle başlar. Çünkü başlangıç o cümle ile. Bu cümleden önce, önceki cümleyi çağrıştıran herhangi bir söz, açıklama, bağlaç vs. kullanılmaz. Giriş cümlesi, kendinden sonraki cümlelere hem anlam hem de yapı yönünden bağlanabilecek özelliktedir.

Nikola Tesla, 10 Temmuz 1856'da Sırbistan'da doğdu. Üniversite eğitimini babasının ölümü üzerine yarım bırakıp Paris'e yerleşti. Sirpça ve Almanca'nın yanı sıra İngilizce, Fransızca ve İtalyanca'yı da öğrendi. Regulatoru icat etti. Amerika'ya giderek 1896 yılında Niagara Şelalesinde üretilen elektriği, 40 km uzaktaki Buffalo şehri için aydınlatmada kullandı. Üç yüze yakın icadı bulunan Tesla'nın en büyük icadı Tesla bobini ve kablesiz elektrik iletimidir.

Bu metne baktığımızda, metin belirli bir sıra ve kurgu ile oluşturulmuştur. Giriş cümlesi de, metnin ilk cümlesi olan "Nikola Tesla, 10 Temmuz 1856'da Sırbistan'da doğdu." cümlesidir.

Genellikle Afrika kıtasının bitkisi olarak bilinen bu ağaç, 200 yıldan fazla yaşar. Genç yaşta çiçek açıp meyve verir. Tohumları ve yapraklarını, yerel halk tarafından sebze olarak kullanılır.

Metni okuduğumuzda bir ağaçtan söz edildiğini anlıyoruz ama "bu ağaç" diye belirtilen ağacın hangi ağaç olduğunu verilen metinden anlayamıyoruz. Demek ki bu metindeki ilk cümle, bu metnin giriş cümlesi değil. Çünkü bu metnin öncesinde bu ağacın adı verilmiş olmalı ki üzerine konuşmaya devam edilebilsin, değil mi?

TÜRKİYE'DE İLK VE TEK

ARI

99

NEŞELİ test 6

(1, 2, ve 3. soruları bu metne göre cevaplayınız.)

Nitelikli ve kalıcı eserlerin kaynağı sağlam insanî değerlerdir. Bütün dünyadaki klasik eserleri incelediğimizde bunların evrensel insanî değerlere yaslandığını görürüz.

Kıscası yeryüzündeki bütün insanların ortak acılarını, mutluluklarını, heyecanlarını; kuşatıcı nefesleriyle yorumlayan yazarlar insanlığın ortak değeri olarak zirveleşmişlerdir.

Mevlana, Yunus Emre ve Tolstoy gibi sayısız sanatçı, bütün insanlığı kuşatan insanî değerlerden beslendikleri için insanlık denizinde birer ada olabilmişlerdir.

- Aşağıdakilerin hangisinde paragrafların içine yazıldığı şekiller "giriş, gelişme, sonuç" şeklinde sıralanmıştır?
A) B)
C) D)
- Bu metinden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?
A) Ulusal duygu ve düşüncelerden beslenen yapıtlar klasik eser değeri kazanarak ölümsüzeleşir.
B) Kaliteli ve ölümsüz eserlerin kaynağı evrensel insanî değerlerdir.
C) Klasik sanatçılar, bütün insanlığa hitap eden evrensel değerlerden beslenirler.
D) Eserlerinde bütün insanların ortak duygularını işleyen yazarlar, insanlığın ortak değeri olarak zirveleşirler.
- Bu metne en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?
A) Mevlana, Yunus Emre ve Tolstoy
B) Yazarlık ve Heyecan
C) Acı ve Mutluluk
D) Klasik Eserler ve İnsanî Değerler
- (I) Gerçek bir edebiyat âlemimiz yok çünkü edebiyatçılarımıza yaptıkları işe yönükten bağlı değiller. (II) Şairler şiiri sevmiyor, sadece kendi şiirlerini, kendi gairiklerini seviyorlar. (III) Bu yazıyı yalnız başkalarını yermek, başkalarına taş atmak için yazmadım. (IV) Çıkarmıyorlar benliklerinden, egolarının dar labirentlerinden; mesleklerine bağlayamıyorlar kendilerini.
Numaralanmış cümlelerden hangisi anlatımın akışını bozmaktadır?
A) I. B) II. C) III. D) IV.

TÜRKİYE'DE İLK VE TEK

ARI

136

Yeni nesil çoktan seçmeli soruların en orijinal hâlleri bu sayfalarda...

PARAGRAFTA

KONU – ANA DÜŞÜNCE

Zafer, ilk adımıyla başlar.

Merhaba, süper okur!

Sana çok ama çok önemli bir sır vereceğim: Paragraf çözmek aslında bir süper güç! Çünkü kim iyi okur ve anlar, kim cümlelerin arasındaki ipuçlarını yakalarsa o kazanır! Ve biliyor musun? Sen de bunu başarabilirsin!

Son yıllarda sınavlarda paragraf soruları en önemli sorular hâline geldi. Eskiden birkaç soru sorulurken şimdi sınavın neredeyse yarısı bu sorulardan oluşuyor. Ama korkma! Çünkü bu kitap seni paragraf kahramanına dönüştürecek!

Peki, önce küçük bir yolculuğa çıkalım mı? "Paragraf" kelimesi nereden gelmiş, hiç düşündün mü?

Bir zamanlar, çok ama çok eski bir çağda, Antik Yunan'da insanlar uzun uzun yazılar yazardı. Ama bir sorun vardı: Her şey birbirine karışıyordu! İşte o zaman biri çıkıp dedi ki:

"Bir konudan diğerine geçerken bir işaret koyalım!" Ve bu işarete "parágraphē (παράγραφη)" dediler. Bu kelime Fransızlara gitti, onlar biraz değiştirdi ve "paragraphe" yaptı. Sonunda da bizim dilimize "paragraf" olarak geldi.

Peki, paragraf ne anlama geliyor?

• Yan yazı, kenar yazı! Eskiden yazılarda bir konu bittiğinde kenara küçük bir işaret koyarlarmış. Zamanla bu işaret birkaç cümleden oluşan bir bütünlüğü anlatan bir kavrama dönüştü.

• Türk Dil Kurumuna göre paragraf, düzyazıların kendi içinde satır başlarıyla ayrıldıkları bölümlerdir. Yani her paragraf, bir düşüncenin evi gibidir. Her satır başına geçtiğinde yeni bir fikirle tanışırın.

Artık paragrafın nasıl doğduğunu bildiğine göre, şimdi sen de süper okuma gücünü keşfetmeye hazır mısın? Unutma, iyi bir paragraf kahramanı, metinlerdeki ipuçlarını yakalar; en doğru cevabı bulur ve her sınavdan zaferle çıkar! Ha, yeri gelmişken şunu da belirtelim: Asıl amacımız sınavlarda başarı değil; ana dilini doğru bir şekilde okuyup, anlayıp yorumlamak olmalı. Bunu sağladığımızda zaten sınav başarısının kendiliğinden geldiğine tanıklık edeceksin.

O hâlde kelimelerin peşine düşmeye hazır ol! Çünkü bu kitapla paragraf artık seni korkutan bir şey değil, eğlenceli bir oyun olacak. Haydi başlayalım!..

Gördüğün gibi her ülkede, her toplumda "paragraf" farklı bir şekilde yorumlanmış. Ama şimdi sıra bizde! Bizim paragraf maceramız nasıl olacak? Öncelikle, paragraf dünyasında yolumuzu bulmak için bir haritaya ihtiyacımız var. İşte Paragraf Çocuk'un bize gösterdiği ipuçları:

Yapı

Paragrafın iskeleti...
Bir paragraf nasıl ayakta durur, nasıl başlar, nasıl biter? Öğreneceğiz!

Yardımcı Düşünce

Ana fikrin en yakın dostları... Onlar olmadan paragraf eksik kalır!

Anlatım Teknikleri

Yazarın kullandığı sihirli formüller... Hikâye mi anlatıyor yoksa açıklıyor mu? İşte bunları çözeceğiz!

Konu ve Ana Düşünce

Paragrafın kalbi... Yani yazarın anlatmak istediği şey...

Tablo, Grafik ve Görsel Yorum

Gözlerin devreye giriyor!.. Bakalım bilgileri sadece okuyarak değil görerek de anlayabilecek misin?

Paragraf Çocuk

Hazırsan ilk adımı atalım ve "konu" ile başlayalım! Unutma, her paragraf bir keşif yolculuğudur ve sen bu maceranın kahramanısın!

PARAGRAFTA KONU VE ANA DÜŞÜNCE

PARAGRAFTA KONU

Bir paragrafta yazarın ele aldığı düşünce, olay ya da durum bulunur. Yani sana "Bu paragrafta yazar ne anlatmak istiyor?" diye sorarlarsa işte o paragrafın konusunu bulman gerekiyor. Hadi deneyelim! Aşağıdaki metne göz at:

"Işık ışınları, su damlalarının içine girerken ve içinden çıkarken birer kez kırılmaya uğrar. Ayrıca damlaların içindeyken birkaç kez yansıyabilirler. Işınlar damlaların içinden çıkmadan önce bir kez yansdıklarında, renklerin dıştan içe doğru kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, lacivert ve mor olarak sıralandığı gökkuşakları oluşur."

Peki, şimdi sana bir soru: Bu paragrafta yazar ne anlatmış? Işık ışınlarının özelliklerini mi, gökkuşağının nasıl oluştuğunu mu, su damlalarının hareketlerini mi?

Eğer cevabın "gökkuşağının nasıl oluştuğunu" ise harikasin! Paragrafın konusu işte bu!

- Paragrafın konusunu bulmak için şunları yapmalısın:
- En çok hangi konuda bilgi veriliyor? (Burada gökkuşağı!)
- Paragraftaki cümleleri topladığında tek bir ana konuya bağlanıyor mu? (Evet, gökkuşağının oluşumu!)

“neşeli tak-tik”

Bir paragrafın konusunu yakalamak, aslında çok kolay! Çünkü genellikle ilk cümlelerde kendini ele verir.

Paragrafın ilk cümlelerine dikkat et! Eğer "Burada ne anlatılmak isteniyor?" diye sorduğunda cevap veren bir cümle görüyorsan işte o konunun ipucu olabilir!

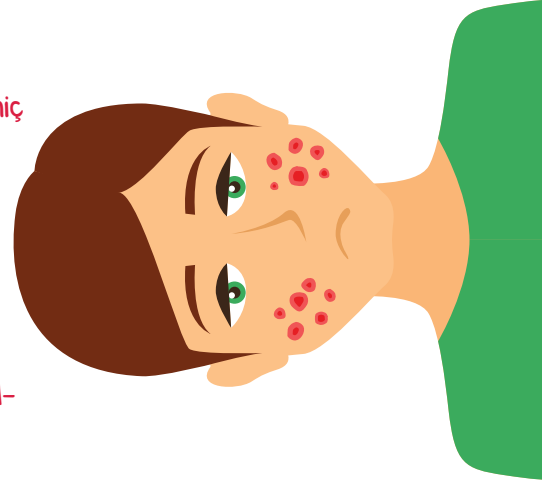
Aman dikkat!

Bazen konu açık açık başta verilir, bazen de biraz saklanır ve metnin sonuna kadar konunun izini sürmen gerekir!

“kendimi deniyorum”

Aşağıdaki paragrafı oku ve bu paragrafta ne anlatıldığını bulmaya çalış!

"Bağışıklık sistemimiz, bizi dışarıdan gelen tehlikelere karşı korumak için hiç durmadan çalışır. Bakterileri, virüsleri, mantarları ve daha birçok zararlı maddeyi vücuttan uzaklaştırmak için savaşıyor. Üstelik hafızası da çok güçlüdür. Bir zararlı maddeyle ikinci kez karşılaştığında onu hemen tanır ve ona göre harekete geçer. Ama bazen bağışıklık sistemimiz hata yapabilir. Aslında zararsız olan bir maddeyi tehlikeli gibi algılayıp aşırı tepkiler verebilir. İşte alerji, bağışıklık sistemimizin aslında zararlı olmayan bir maddeye verdiği aşırı tepkidir."

Yazar ne anlattı, haydi buraya yazalım:

.....

.....

.....

“neşeli

tak - tik”

Konu ilk cümlede yoksa nerededir?

Paragrafın konusu, bazen hemen ilk cümlede kendini belli eder. Ama eğer orada yoksa büyük ihtimalle son cümlelerde saklanmıştır. Nasıl mı? Eğer metnin sonuna doğru "işte alerji" ya da "bu yüzden" gibi bir ifade geçiyorsa yazarın asıl anlatmak istediği şey, işte tam da buradadır.

Eğer konuyu ilk cümlede bulamadıysan son cümlelere göz gezdirmelisin. Çünkü yazar, bütün açıklamaları yaptıktan sonra asıl mesajını burada verebilir.

Şimdi seni biraz daha zorlayalım!

“kendimi

deniyorum”

Aşağıdaki paragrafı dikkatlice oku ve bu paragrafın konusunu bul!

"Öğretmenlerin, anne ve babaların çocuklara şiir okuma alışkanlığı kazandırmak için şiir kitaplarını temin etmeleri yani sağlamaları çok önemlidir. Bu ihtiyaca yanıt vermek için özel olarak düzenlenen şiir antolojileri, birçok şairin şiirlerinden örnekleri bir arada sunduğu için çocukların farklı şairlerle tanışmasına ve şiiri sevmelerine yardımcı olur. Böylece çocuklar, beğendikleri şiirler ve şairlerle daha kolay bağ kurar zamanla şiire alışırlar."

Peki, bu paragrafın konusu ne olabilir?

- ☉ Çocuklara şiir okuma alışkanlığı kazandırmanın faydaları
- ☉ Şiir antolojilerinin önemi
- ☉ Anne babaların çocuklara okuma alışkanlığı kazandırması

Unutma

- ☉ Konu, paragrafın en çok bahsedilen kısmıdır!
- ☉ İlk cümlede bulamazsan son cümlelere göz at!
- ☉ Anahtar kelimeleri takip et!

Bir paragrafın konusunu ararken ayrıntıya takılma!

Bizim için önemli olan, ayrıntı değil! Daha çok ne anlatıyor? Yani paragrafı okuduğunuzda özel isimlerle, ayrıntılara, örneklere, alıntılara takılıp acaba bu mu yoksa şu mu diye takılıp kalmayın! Çünkü metinde verilen isimler ve örnekler tek başına konuyu oluşturmaz.

Şimdi burada bir duralım! Şu çoktan seçmeli sorulara bir göz atalım. E ulusal sınavlar hep böyle. O zaman o sınavlarda daha başarılı olabilmemiz için genel bir soru okuma stratejisi belirleyelim: Önce soruyu tanıyalım.

Standart ölçüdeki bir soru; metin, soru kökü ve seçeneklerden oluşur. Genel olarak bu tip sorularda adımlarımızı şöyle atarız:

1. Soru kökünü okuruz. Soruda tam olarak ne isteniyor, iyice anlarız.
2. Metni okuruz. Soru kökünde isteneni metinde ararız.
3. Seçenekleri okuruz. Eleme yaparak doğru yanıtı bulmaya çalışırız.

Ağızımızdaki bakteriler, dişlerimizin arasında kalan yiyecek artıklarının değişime uğramasına neden olur. Bu değişim sırasında asit açığa çıkar. Bu asit, zaman içinde dişin çürümmesine yani diş minesinin bozulmasına neden olur. Çürük, dişin iç kısımlarına doğru ilerlemiş ve sinir hücrelerinin bulunduğu bölüme ulaşmışsa dişte ağrı olabilir. Ayrıca bir dişte çürük olduğunda sıcak, soğuk ya da şekerli şeyler yenildiğinde de ağrı oluşabilir. Diş ağrısı, yalnızca dişlerdeki çürüklerden kaynaklanmaz. Bazı diş eti hastalıkları ve diş minesindeki aşınmalar nedeniyle de diş ağrısı olabilir.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Diş eti hastalıkları
- B) Diş ağrısının nedenleri
- C) Ağızda oluşan bakteriler
- D) Dişin sıcak ve soğuğa karşı duyarlılığı

METİN

SORU KÖKÜ

SEÇENEKLER

“kendimi deniyorum”

Brooklyn Köprüsünde bir bahar günü görme engelli bir adam dilencilik yapıyormuş. Dizlerinin dibine bir tabela koymuş. Üzerinde "DOĞUŞTAN KÖR" yazılıymış. Herkes dilencinin önünden geçip gidiyormuş ama kimse para vermiyormuş. Bir reklamcı bunu görmüş. Tabelayı almış, arkasına bir şeyler yazmış, olduğu yere tekrar bırakmış. Ne olduysa olmuş. Gelip geçen ve bu tabeladaki yeni yazıyı okuyan herkes, başlamış dilencinin önündeki şapkaya ha bire para atmaya. Bir cümle yetmiş, onca kişiyi etkilemeye ve dilencinin şapkasının kısa sürede ağzına kadar parayla dolup taşmasına: "Güzel bir bahar günü... Ama ben baharı göremiyorum!.."

Yazar, bu parçada aşağıdakilerden hangisini anlatmak istemiştir?

- A) Her insanın içinde iyilik yapma duygusu vardır.
- B) İnsanlar, yazılı belgeleri daha güvenilir bulmaktadır.
- C) Aynı durum, farklı kelimelerle daha etkileyici bir şekilde ifade edilebilir.
- D) İnsanlar, iyi niyetlerini istismar etmeye çalışan kişilere yardım etmek istemezler.

Dünyanın En Kısa Mektubu!

Biliyor musun? Tarihin en kısa mektubu sadece bir soru işaretiydi. Efsane yazar Victor Hugo, ünlü romanı *Sefiller* yayımlandığında editörüne kitabın satışlarını sormak için bir mektup yazdı. Ama bu, öyle sıradan bir mektup değildi. Hugo'nun mektubunda sadece "?" vardı. Ve editörü de onun kadar yaratıcı bir cevap verdi: "!" Yani kitap harika satıyor.

İşte böyle! Bazen en kısa kelimeler bile büyük anlamlar taşıyabilir.

PARAGRAFTA BAŞLIK

Tek bir kelimeyle bütün anlamı yakala. Paragrafta bir sürü bilgi olabilir. Ama yazar bu bilgileri tek bir kelime ya da kısa bir cümlede özetleyebilseydi işte bu, başlık olurdu. Tıpkı bir kitabın ismi gibi...

Şimdi bir örnek üzerinden gidelim:

Sadece bir masal kahramanı değil, hayvanlar dünyasının da gerçek kralıdır aslanlar. Gürültülü kükremesi, 4 kilometrelik bir alanda duyulabilir. Afrika'da aslanlar, eski imparatorluk dönemlerinde arenalara getirilir ve gladyatörlerle karşı karşıya bırakılırdı. Antik tiyatroların girişlerinde bile aslanlarla ilgili yazılar bulunur. Mesela Burdur'daki Sagalassos Antik Kentinde bulunan tiyatro yazıtlarında aslanlarla yapılan mücadeleler anlatılmaktadır.

Bu paragrafı okuduğunuzda, yazarın "aslanlar"dan söz ettiğini hepinizin söylediğini duyar gibiyiz. Madem aslanlardan söz ediliyor, o zaman başlıklar bu kelime etrafında oluşturulmalı, değil mi? O zaman neler olabilir, başlayalım:

"Aslan"... Evet sadece "Aslan" olabilir. Aslanın krallığından metnin hemen her yerinde söz edilmektedir. O zaman "Aslan Kral" ya da "Kral Aslan" da olabilir. Başlık daha da şekillendirilebilir: "Değişmeyen Kral: Aslan" gibi...

Metinde aslan anlatılıyor. O zaman zihnimize de aslan görseli canlanır.

Metinde aslanın krallığı anlatılıyor. O zaman zihnimize de kral aslan görseli canlanır.

Bir de neler başlık olamaz diye bakalım:

Başlığı doğru belirleyebilmek için ilk ve en önemli iş, konunun doğru belirlenmesidir. Eğer konu yanlış belirlenirse başlık da yanlış belirlenir. Dikkat ederseniz metnin orta kısmında "Bunun en güzel örneği" denmiş ve yukarıda anlatılana örnekler verilmeye başlanmıştır. Bir gladyatör örnek verilmiştir. Biz sadece buraya bakarak "Tertullus'un Kahramanlıkları" başlığını parçaya veremeyiz. Çünkü parça, bu gladyatörü değil aslanları anlatıyor. Ya da yine örnek kısmında "Antik Bir Kent Sagalassos" başlığını atarsak bu da hatalı olur. Çünkü bu kent ismi de sadece örneği belirgin yapabilmek için verilmiştir.

Metinde aslan anlatılıyor. Örnek olarak da gladyatör veriliyor. Zihnimize aslan gelmesi gerekiyorken gladyatör geliyorsa bir yanlışlık var demektir.

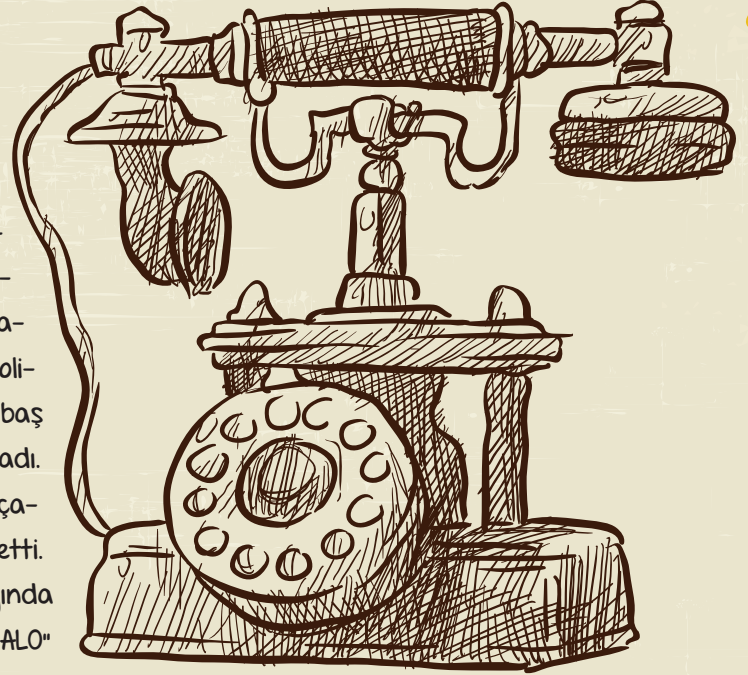
Metinde aslan anlatılıyor. Örnek olarak da antik kent veriliyor. Zihnimize aslan gelmesi gerekiyorken antik kent geliyorsa yine bir yanlışlık var demektir.

“kendimi deniyorum”

☆ Hadi bakalım, şu metnin başlığı neler olabilir?

Graham Bell, 1876 yılında telefonu icat ettiğinde ilk hat-
tı kız arkadaşı Alessandro Lolita Oswald'ın evine çek-
mişti. Bell'in telefonu çaldığında arayan sadece kız arka-
daşı olabileceğinden Graham Bell, telefonu "Alessandro Loli-
ta Oswald" diyerek açıyordu. Bir süre sonra isminin baş
harflerinden oluşan "ALO" kısaltmasını kullanmaya başladı.
Graham Bell'in yoğun çalışmaları ve şehre kurduğu hat ça-
lışmalarının uzaması sebebi ile kız arkadaşı onu terk etti.
Buna rağmen her an döneceğini düşünerek her çaldığında
yine telefonu "ALO" diyerek açtı. O günden sonra herkes "ALO"
demeye başladı.

Bence bu parçanın başlığı; veya
..... ya da olabilir.

“kendimi deniyorum”

Osmanlı zamanında uzun kış gecelerinin en önemli eğlenceleri arasında helva sohbetleri yer alır. Seçkin ko-
naklarda toplanan kibar çevrelerin sakinleri; şiirden, edebiyattan, sanattan, müzikten derin sohbetlere dal-
dıklarında önlerindeki helva tabaklarının nasıl boşaldığını
fark edemezlermiş. Meşhur ustalarca yapılmış nefis helva-
ların çeşitli isimler altında konuklara sunulduğu bu sohbet-
lere edebiyat sohbeti, şiir sohbeti değil de helva sohbeti de-
nilmesi bile helvaya verilen önemi ve değeri gösterir.

Bu metne en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Helva Sohbetleri
- B) Nefis Helvalar
- C) Edebiyat Sohbetleri
- D) Osmanlı Eğlenceleri

PARAGRAFTA ANA DÜŞÜNCE

Ana düşünce, yazarın sana asıl anlatmak istediği düşüncedir. Bazen bir paragrafı okuruz ama "Tamam da yazar neden bunu anlatıyor?" diye düşünürüz. İşte bu sorunun cevabı, paragrafın ana düşüncesidir. Ana düşünce, yazarın okuyucuya vermek istediği mesajdır. Yani sadece "Ne anlatılıyor?" değil, "Bunu neden anlatıyor?" sorusunun cevabıdır.

Ana Düşünceyi Nasıl Bulurum?

“neşeli tak-tik”

Ana düşünce genellikle ilk ya da son cümlede saklanır.

Diyelim ki bir şehirde yolunu bulmaya çalışıyorsun. İlk ve son cümleler, o şehrin giriş ve çıkış kapıları gibidir. Eğer şehri keşfetmek istiyorsan önce bu kapılardan geçmen gerekir.

Haydi Pratik Yapalım!

Aşağıdaki paragrafı oku ve yazarın mesajını bulmaya çalış.

"Yazarlarımız yeterince anlaşılmamaktan yakınıyor kimi zaman. Doğrusu ben de onların neden yakındıklarını anlayamıyorum. Anlaşılan bir şeyler üretince o şey neden anlaşılmaz ki? Problem, aslında yazarlarımızın kendisinde; toplum geleneğinin, duygu ve düşünce dünyasının dışına çıkmayı sanatsal bir çaba olarak görmelerinde. İşte bu yüzden yazarlarımızın 'Beni hiç anlamadılar ki!' diye yakınmaya hakları yok bence."

Peki, bu metnin ana düşüncesi ne olabilir?

- A) Bazı sanatçılar, anlaşılmamak üzerine eserler oluşturur.
B) Yazarlar, anlaşılmadıklarını düşünse de aslında sorun onlarda olabilir.
Doğru cevap B şıkkı. Çünkü metnin her yerinde yazar, aslında yazarların anlaşılmamakla ilgili şikâyet etmeye hakları olmadığını savunuyor.

Ana Düşünceyi Bulmak İçin Altın Kurallar:

- İlk ve son cümleleri dikkatlice oku!
- Yazarın vermek istediği mesajı düşün!
- Detaylardan uzak dur, en genel fikri yakala!

“kendimi deniyorum”

Şimdi paragrafı biraz daha uzatalım. Ama koca bir not düşelim şuraya: Uzun paragraf demek, anlaşılması zor paragraf veya yapılması zor soru demek değildir!

65 milyon yıl önce yaklaşık 10 km çapında bir göktaşı Dünya'ya çarpar. Bu göktaşı, saatte 54.000 km hızla Meksika'nın Yukatan Yarımadası açıklarında Dünya'ya çarpmış ve çarpma anında 200.000 km^3 madde buharlaşmış, erimiş ya da yüzlerce kilometre öteye savrulmuştur. Bu çarpma sonucu canlı türlerinin %70'inden fazlası yok olmuş ve 180 km çapındaki, Dünya'nın en büyük kraterlerinden biri olan Chicxulub krateri meydana gelmiştir. Çarpmanın 100 milyon megaton TNT'ye eş değer bir enerji açığa çıkardığı tahmin edilmektedir. Çarpma sonucu oluşan toz tabakası atmosferi kaplamış, Dünya aylar boyu karanlıkta kalmış, sıcaklık suyun donma derecesine kadar düşmüş ve asit yağmurları yaşanmıştır. Aylarca süren bu karanlık ve soğuk dönemde bitkilerin fotosentez yapamaması besin zincirini yıkmış ve bu felaketler zinciri de dinazorların sonunu hazırlamıştır. Dünya hiç güneş görmeyince buz devri oluşmuştur. Dinazorlar da bu sırada ölmüştür.

Sizce, okuduğunuz bu uzunca metnin ana düşüncesi nedir? Buraya yazabilir misiniz?

Ana düşünceyi bize sormak isteyenler, bunu farklı soru şekilleriyle sorabilir. İşte onlardan bazıları:

Bu paragrafın ana düşüncesi nedir?

Bu paragrafta asıl anlatılmak istenen nedir?

Bu paragrafta vurgulanmak istenen düşünce nedir?

Bu paragraftan çıkarılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

Bu paragraftan çıkarılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

“kendimi deniyorum”

Akdeniz fokı, dünyada yalnızca Akdeniz’de ve Atlas Okyanusu’nun doğu kıyılarında yaşayan bir fok türü. Günümüzde tüm dünyada 600 kadar Akdeniz fokı kaldığı, bunların yaklaşık 100’ünün de ülkemizin kıyılarında bulunduğu tahmin ediliyor. Günümüzde Akdeniz foklarının soyu tükenmek üzere. Yaşam alanları Foça’daki deniz mağaraları olan Akdeniz foklarının sayısı giderek azalıyor. Bu nedenle bu canlıların ve yaşam alanlarının korunması büyük önem taşıyor.

Bu metnin ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akdeniz fokları, dünyada sadece Akdeniz ve Atlas Okyanusu’nda yaşamaktadır.
- B) Günümüzde dünya üzerinde sadece 600 adet Akdeniz fokı kalmıştır.
- C) Akdeniz foklarının yaşam alanı, Foça’da bulunan deniz mağaralarıdır.
- D) Akdeniz foklarının yok olmaması için yaşam alanlarının korunması gerekmektedir.

“kendimi deniyorum”

Kötü karakterli bir genç varmış. Bir gün babası ona çivilerle dolu bir torba vermiş. "Arkadaşlarınla tartışıp kavga ettiğin her zaman bu tahtaya bir çivi çak." demiş. Genç, ilk gün tahtaya 37 çivi çakmış. Sonra-ki haftalarda kendini kontrol etmeye çalışmış ve geçen her gün daha az çivi çakmış. Bir gün gelmiş ki genç, tahtaya hiç çivi çakmamış. Babasına gidip söylemiş. Babası onu yeniden tahtanın önüne götürmüştü. Genç "Bugünden başlayarak tartışmayıp kavga etmediğin her gün için tahtadan bir çivi çıkar." demiş. Bir gün gelmiş ki bütün çiviler çıkarılmış. Babası oğluna "Aferin! İyi davrandın ama bu tahtaya dikkatli bak. Çok delik var. Artık geçmişteki gibi güzel olmayacak. Arkadaşlarla kavga edildiği zaman kötü kelimeler söylenilir. Her kötü kelime bir yara (delik) bırakır. Arkadaşların seni bin defa affettiklerini söyleseler de bu delik aynen kalır."

Bu metinde asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yapılan hatalar affedilse bile tam olarak unutulmaz.
- B) Her insan, hayatının belli dönemlerinde hatalar yapar.
- C) Hatalarımızı affettirebilmek için özür dilemekten çekinmemeliyiz.
- D) Arkadaşlarımızın yaptığı hataları affederek onlarla kalıcı dostluklar kurabiliriz.

“kendimi deniyorum”

Teknolojik ilerlemelerde ve sanayileşmede dikkatsizce ve duyarsızca davranılması, dünyadaki ekolojik dengeleri altüst etmekte; bunun sonucunda kirlenme, canlı türlerinin yok olması, enerji kaynaklarının tükenmesi, kullanılabilir tarım alanlarının azalması, nükleer tehlike, hızlı nüfus artışı gibi çevre sorunları ortaya çıkmaktadır.

Bu parçada vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Enerji kaynakları hızla tükenmektedir.
- B) Dünyadaki birçok canlı türü hızla yok olmaktadır.
- C) Kullanılabilir tarım alanlarının azalması, büyük bir sorun oluşturmaktadır.
- D) Duyarsızca gelişen sanayi ve teknoloji, ekolojik dengeyi bozmaktadır.

SORUYA CEVAP PARAGRAFI

Yazarın verdiği yanıtı yakalamalısın. Bazı paragraflar, aslında bir sorunun cevabı olarak yazılmıştır. Yani bir şeyin açıklaması yapılıyorsa bu paragrafa hangi sorunun sorulmuş olabileceğini düşünebiliriz.

Soruya Cevap Paragrafı Nasıl Anlaşılır?

İlk cümlede ipucu arayalım!

- ☉ Eğer itiraz edilen, açıklanan veya karşı çıkılan bir ifade varsa yazar aslında bir soruya cevap veriyor olabilir.

Son cümlede verilen mesajı yakalayalım!

- ☉ Paragraf, yazarın soruya tam olarak nasıl cevap verdiğini içerir.

Şimdi bir örnek üzerinden gidelim:

"Hayır, çok çalışmak verimli çalışmak değildir. Kişi çok çalıştığı zaman dersi anlamaz. Dersi anlamayınca dersten uzaklaşmaya başlar. Bu da öğrencinin eğitim hayatından uzaklaşıp bir an önce iş hayatına atılma isteğini doğurur. Sonunda başarının çaresine bakma düşüncesi, kişinin eğitim hayatından tamamen kopmasına neden olabilir. Bu hem okul hem de gerçek hayat için büyük bir kayıptır."

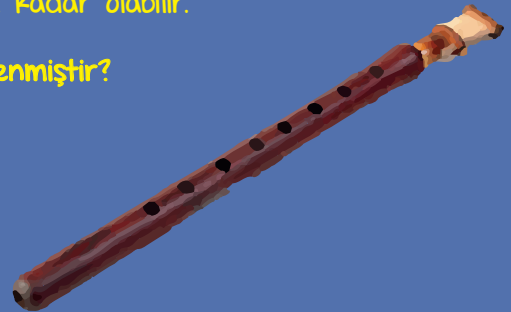
Bu tip sorularda ilk cümle ve son cümle çok önemlidir. Özellikle de ilk cümle. İlk cümlede itiraz edilmiş. Pe-ki neye? Çok çalışmanın verimli çalışma olduğu düşüncesine. O zaman soru şöyle olabilir mi: "Çok çalışmak, verimli çalışmak mıdır?"

“kendimi deniyorum”

Balıkçıl ailesinin bir üyesi olan balabanların vücutları kahverengi, siyah ve beyaz olur. Kirli sarı desenleri vardır. En belirgin özelliklerinden biri, boyunlarının ön tarafından göğüslerine kadar uzanan siyah çizgilerdir. Kanatları çok uzundur. Kanatları açıkken iki kanat ucunun arasındaki uzunluk bir metreyi geçer. Bu kuşlar, oldukça yavaş uçar. Erişkinlerinin ağırlığı, iki kilograma kadar olabilir.

Bu metin aşağıdaki sorulardan hangisine yanıt olarak söylenmiştir?

- A) Balabanlar nasıl uçar?
- B) Balabanların özellikleri nelerdir?
- C) Balabanlar, balıkçıl ailesinin üyeleri midir?
- D) Balabanların ağırlığı kaç kilograma kadar ulaşabilir?

ŞİİRDE ANA DUYGU

Şairin kalbini okuyabilir misin? Tuhaf mı geldi yoksa bu cümle? Dur bir de şöyle diyelim: Şiir okumak, bir kalbin atışlarını dinlemek gibidir. Çünkü her şiir, içinde bir duygu saklar. Bazen bir şiiri okuduğunda gözlerinin önüne bir manzara gelir. Bazen de içinde bir hüznü hissedersin. İşte bu his, şiirin ana duygusudur.

Şair Ne Hissetti?

☉ Şair, bu şiiri yazarken ne hissetmiş olabilir?

☉ Okurken sen hangi duyguyu alıyorsun?

Bazı şiirler neşe saçar.
Bazıları özlemle dolar.
Kimi sevgiyle sarar.
Kimi hüznle sarsar.

Ana duygu, şiirin kalbidir.

Şairin bize hissettirmek istediği
asıl şeydir.

“kendimi deniyorum”

Nazım Hikmet Ran'a ait bu dizeleri oku ve ana duyguyu bul.

"Dünyayı verelim çocuklara hiç değilse bir günlüğüne.
Atlı pullu bir balon gibi verelim oynasınlar.
Oynasınlar türkü söyleyerek yıldızların arasında.
Dünyayı çocuklara verelim.
Kocaman bir elma gibi verelim sıcacık bir ekmeğin somunu gibi...
Hiç değilse bir günlüğüne doysunlar.
Dünyayı çocuklara verelim.
Bir günlük de olsa öğrensün dünya arkadaşlığı.
Çocuklar dünyayı alacak elimizden,
Ölümsüz ağaçlar dikecekler."

Peki bir de Cahit Zarifoğlu'ndan bir şiir okuyalım.

Sana ne hissettirdi bu şiir?

Bazen anlıyorum, bazen anlamıyorum,

Annemi, babamı nenemi.

Annem şöyle der göstererek beni:

Cin gibi maşallah!

Cin ne demek?

Gibi ne demek?

Babam diyor ki bana bakarak:

Altını üstüne getirmiş evin.

Hiç yapabilir miyim dediklerini?

Ninemse der bana: Topaç gibi...

Bir dedem açık insan, pek de zeki.

Dilinden bal akar.

Attaya gidelim der, al sana şeker der.

Göz kırpar.

Okşar.

Sever.

Bir de gıdıklar.

Dedemi çok anlıyorum.

OKUT

Ana Duyguyu Bulmanın Altın Kuralları

- Şiirin hangi duyguyu hissettirdiğini düşün.
- Kelimelerin çağrıştırdığı hislere odaklan.
- Şairin sana vermek istediği mesajı hissetmeye çalış.

Haydi gel, buraya sen de anlatmak istediğin bir duyguyu şiir olarak dök!

Dinlediğiniz bu şiirin ana duygusu nedir peki?

Şiiri dinlemek için lütfen QR kodu okutunuz!

METİNDE DUYGULAR

Bir metni okuduğunda bazen için ısınır, bazen de hüzünlenirsin. Peki, bu hisler nereden geliyor? Cevap çok basit: Yazarın metne kattığı duygular sayesinde.

- Bazı metinler neşe saçar, bazıları hüzün...
- Bazıları umut verir, bazıları endişe...
- Bazıları özlem doludur, bazıları coşku...

Her metinde bir duygu saklıdır. Onu hissetmek için kelimelere daha dikkatli bakman yeterli.

“neşeli tak-tik”

Metindeki Duyguyu Nasıl Buluruz?

- Yazar hangi kelimeleri seçmiş?
- Metin okurken sende nasıl bir his uyandırıyor?
- Olaylar, betimlemeler ve anlatım tarzı hangi duyguyu yansıtıyor?

Bu soruların yanıtı seni yazarın metne bıraktığı duyguya ulaştıracaktır. Şimdi bunu birkaç örnekle pekiştirelim:

"Yağmur yavaşça cama vuruyordu. Sokaklar bomboştu, rüzgâr yalnızlığımı daha da hissettiriyordu. İçimde tarif edemediğim bir boşluk vardı."

Bu metinde hangi duygu var?

- "Hüzün, yalnızlık ve özlem" dediğini duyar gibiyim. Çünkü "yağmur", "bomboş", "yalnızlık" gibi kelimeler kullanılmış değil mi? Harikasin!

Haydi, bir de şuna bakalım:

TÜRKİYE'DE İLK VE TEK

“kendimi deniyorum”

"Gecenin en karanlık anında bile yıldızlar ışıdamaya devam eder. Unutma, her sabah yeni bir başlangıçtır."

Bu metinde hangi duygu var, yaz bakalım boşluğa!

“neşeli tak-tik”

Duyguları Bulmanın Altın Kuralları

- Metindeki kelimeleri incele.
- Cümlelerin oluşturduğu atmosferi düşün.
- Metni okurken hissettiklerine dikkat et.

METİNDE YÜZEY ANLAM

Bazen bir metni okuduğunda sadece birkaç cümlede verilen bilgi, tüm anlamı ortaya koyar. İşte bu, yüzey anlamdır. Bir termos düşün. Termosun bazı kısımları şeffaf. O kısımlara baktığında termosun içinde ne olduğunu net bir şekilde görüyorsun. Yazarın anlattıklarının net bir şekilde görüldüğü kısımlardır aslında yüzey anlam.

- Yüzey anlam; metnin belirli bir bölümünde açıkça verilen, doğrudan söylenen bilgidir.
- Ekstra yorum gerektirmez. Okuyucu, ne anlatıldığını hemen anlayabilir.

Biraz daha netleşmesi için bazı önemli özellikleri sıralayalım:

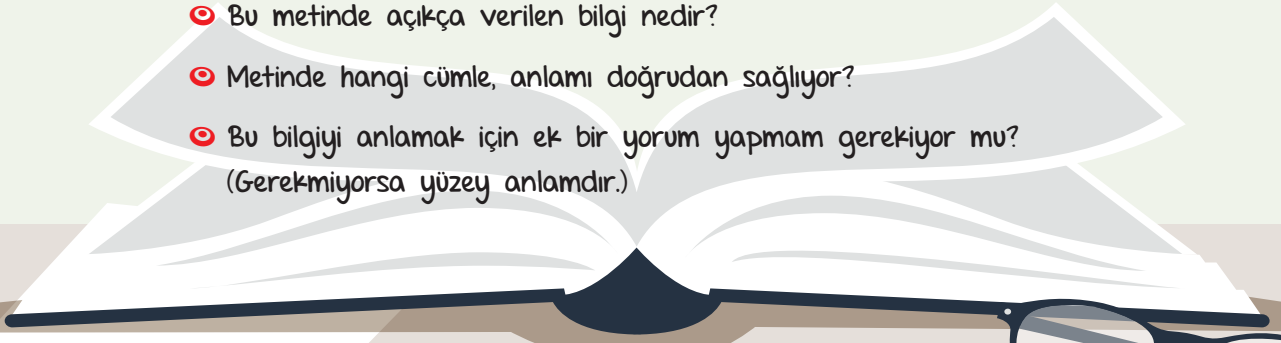
Yüzey Anlamın Özellikleri:

- Metnin sadece bir bölümünden anlaşılır.
- Bilgi; açık, net ve doğrudan verilir.
- Okuyucu, metnin tamamına ihtiyaç duymadan bu bilgiyi çıkarabilir.
- Genellikle ana fikir ve yardımcı fikir sorularında karşımıza çıkar.

“ neşeli tak - tik ”

Yüzey Anlam Nasıl Bulunur?

- Bu metinde açıkça verilen bilgi nedir?
- Metinde hangi cümle, anlamı doğrudan sağlıyor?
- Bu bilgiyi anlamak için ek bir yorum yapmam gerekiyor mu?
(Gerekmiyorsa yüzey anlamdır.)

“kendimi deniyorum”

"Dişlerimiz, vücudumuz zarar görmeye en müsait kısımdır. Çoğu organ kendini yenileyebilirken dişler bunu yapamaz. Çünkü dişlerin dış katmanını olan mine, sert bir maddedir ve canlı hücreler içermez."

Bu metinde yüzey anlam nedir?

"Dişler, kendini yenileyemez."

“kendimi deniyorum”

"Güneş sistemi, Güneş'in etrafında dönen gezegenlerden oluşur. Dünya da bu gezegenlerden biridir. Güneş, gezegenlere ısı ve ışık sağlar."

Bu metindeki yüzey anlam nedir?

"Dünya, Güneş sistemindeki gezegenlerden biridir."

Özetle: Yüzey Anlamı Nasıl Tanırız?

- Bilgi, metnin içinde açıkça verilmiş mi? Cevabımız evetse yüzey anlamdır.
- Okuyucu, ek yorum yapmadan doğrudan anlayabiliyor mu? Cevabımız evetse yüzey anlamdır.
- Bilgi, metnin sadece bir kısmında mı geçiyor? Cevabımız evetse o, yüzey anlamdır.

METİNDE DERİN ANLAM

Bazı metinler vardır ki okuyunca hemen anlarsın. Ama bazıları vardır ki gerçek anlamı bulmak için biraz daha derine inmen gerekir. İşte bu, derin anlamdır.

- Derin anlam, metnin tek bir cümlesinde verilmez.
- Bütün metni okuman ve cümleler arasında bir bağlantı kurman gerekir.
- Yazar, bazen doğrudan söylemek yerine mesajı sezdirir.

O hâlde, gerçek anlamı keşfetmeye hazır mısın?

Derin Anlamanın Özellikleri

- Metnin bütününe yayılmış bir anlam vardır.
- Okuyucu, yazarın vermek istediği mesajı kendi çıkarmalıdır.
- Sanat metinlerinde, hikâyelerde ve fıkralarda sıkça görülür.
- Ana fikir ve çıkarım sorularında karşımıza çıkar.

Derin anlamı bulmak için önce bir adım geriye çekil ve metni bir bütün olarak düşün. Peki derin anlamı nasıl buluruz?

- Yazarın doğrudan söylemediği ama hissettirdiği mesaj ne?
- Metindeki olay ya da anlamın arkasında gizli bir fikir var mı?
- Bütün cümleleri birleştirdiğinde ortaya çıkan genel mesaj nedir?

“kendimi deniyorum”

Bir bilgeye sormuşlar: "Dünyada en çok kimi seversiniz?"

Bilge cevap vermiş: "Terzimi severim."

Herkes şaşırmış: "Neden terzi?"

Bilge gülümsemiş: "Çünkü terzi her seferinde ölçü alır, ona göre elbise diker. Ama diğerleri hep eski ölçülerine göre karar verir."

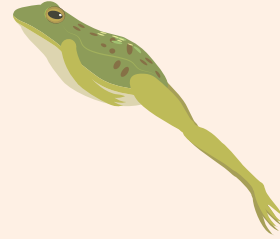
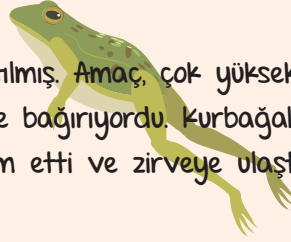
Bu metindeki derin anlam nedir?

“kendimi deniyorum”

Günlerden bir gün kurbağalar bir yarışa katılmış. Amaç, çok yüksek bir kuleye tırmanmaktı. Yarış sırasında seyirciler "Bunu kimse başaramaz." diye bağırıyordu. Kurbağalar yavaş yavaş pes etti. Ama içlerinden biri, hiç durmadan tırmanmaya devam etti ve zirveye ulaştı. Sonra anlaşıldı ki o kurbağa sağır.

Bu metindeki derin anlam nedir?

Olumsuz eleştirileri duymadan ilerlemek, insanı başarıya götürür.

“neşeli tak-tik”

Derin Anlamı Nasıl Tanırız?

- Metindeki olay ya da anlatımın arkasında gizli bir fikir var mı?
- Yazar, mesajı doğrudan söylemek yerine hissettiriyor mu?
- Metnin tamamını düşündüğünde tek bir çıkarım yapabiliyor musun?

METİNLER ARASI KARŞILAŞTIRMA

Adı üzerinde "metinler arası" dediğine göre elimizde en az iki metin olacak. Bu metinlerin benzer, ortak ve farklı özellikleri ne ise onları bulmaya çalışırız.

- İki metin de aynı konuda olabilir ama farklı mesajlar verebilir.
- Bir metin bir şeyin faydasını anlatırken diğeri zararlarını gösterebilir.
- İki metin de aynı görüşte olabilir ama biri daha detaylı açıklamalar sunabilir.
- Bir metin konuyu ele alırken diğeri onu destekleyen olabilir.

Bu kısmı böyle uzattıkça uzatabiliriz. Kısacası, anlam yönünden karşılaştırma yaparken iki metnin konusunu, ana fikrini ve yazarın yaklaşımını kıyaslarız.

Bu arada biz anlatım kısmını ayrıca
Anlatım Teknikleri başlığı-
mızda tekrar ele
alacağız.

“neşeli tak-tik”

Anlam Yönünden Karşılaştırma Nasıl Yapılır?

- Metinlerin ana fikri aynı mı, farklı mı?
- Yazarlar, aynı konuyu destekliyor mu yoksa farklı görüşlerde mi?
- Metinlerden biri, konuyu diğere göre daha geniş veya daha yüzeysel mi ele almış?

Bunları analiz ettiğinde iki metin arasındaki anlam bağlantısını kolayca bulabilirsin.

1. Metin:

"Ormanlar, doğanın en büyük su kaynaklarından biridir. Ağaçların kökleri, suyu tutarak toprak kaymasını önler ve ekosistemi dengede tutar."

2. Metin:

"Ormanlar, dünya oksijen dengesinin en önemli parçasıdır. Fotosentez sayesinde havayı temizler ve canlılara yaşanabilir bir ortam sunar."

Bu iki metin anlam yönünden nasıl karşılaştırılabilir?

- İkisi de "ormanların önemi" hakkında.
- İlk metin, ormanların su dengesine katkısını vurguluyor.
- İkinci metin, ormanları oksijen üretimi ve hava temizliği yönünden ele alıyor.
- Ortak nokta: İkisi de ormanların ekosistem için gerekli olduğunu söylüyor.

Farklı noktaları tespit ederek metinlerin anlam yönünden nasıl ayrıldığını gördük.

“kendimi deniyorum”

1. Metin:

"Küresel ısınma nedeniyle buzullar hızla eriyor. Bu durum, kutup ayılarının yaşam alanlarını daraltıyor ve birçok hayvan türünün yok olmasına sebep oluyor."

2. Metin:

"Küresel ısınma, tarım alanlarını olumsuz etkiliyor. Yağış düzeninin değişmesi, kuraklık ve aşırı sıcaklar nedeniyle tarımsal verim düşüyor."

Bu iki metin anlam yönünden nasıl karşılaştırılabilir?

- İkisi de "küresel ısınma" konusunu işliyor.
- İlk metin, küresel ısınmanın hayvanlar üzerindeki etkisini anlatıyor.
- İkinci metin, küresel ısınmanın tarım üzerindeki etkisini açıklıyor.
- Ortak nokta: İkisi de küresel ısınmanın zararlarına odaklanıyor.

“neşeli tak-tik”

Anlam Yönünden Karşılaştırma Yapmanın Altın Kuralları:

- Metinlerin ana fikrini belirle.
- İki metnin aynı mesajı mı verdiğini yoksa farklı bakış açıları mı sunduğunu incele.
- Metinlerin ele aldığı konunun hangi yönleri odaklandığını analiz et.

METİN İÇİ KARŞILAŞTIRMA

Bir metni ele aldığınızda o metindeki duyguları, görüşleri veya dil kullanımları gibi özellikleri kendi içlerinde karşılaştırmaya "metin içi karşılaştırma" diyoruz.

- Metnin içinde iki durum ya da olay karşılaştırılıyorsa metin içi karşılaştırma yapılmıştır.
- Yazar, iki farklı düşünceyi, duyguyu veya durumu kıyaslayarak anlatmış olabilir.
- Bu karşılaştırma bazen açıkça belirtilir, bazen okuyucunun bunu fark etmesi gerekebilir.

Haydi, metnin içinde nasıl karşılaştırma yapıldığını birlikte keşfedelim!

“neşeli tak-tik”

Metin İçinde Karşılaştırma Nasıl Yapılır?

- Metinde iki farklı durum var mı?
- Yazar, bunları doğrudan mı karşılaştırıyor yoksa okuyucuya sezdiriyor mu?
- İki olay, kişi ya da düşüncenin ortak ve farklı yönleri neler? (Tabii varsa 😊)

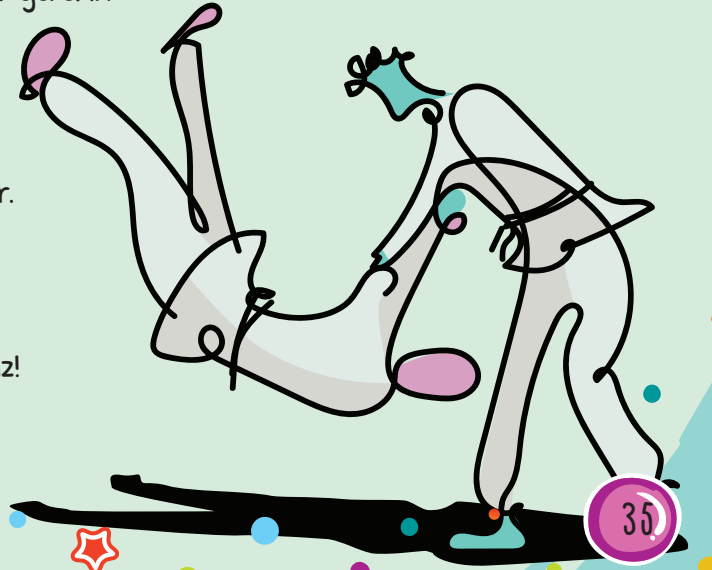
Bu sorulara dikkat edersen metin içi karşılaştırmayı hemen yakalayabilirsin.

"Judo ve güreş, rakibin üzerine fiziksel güç uygulamaya dayalı sportlardandır. Ancak güreşte rakibi itmek ve çekmek serbestken judoda belirli kurallar dâhilinde teknikler uygulanır. Judo rakibin yere düşmesi puan kazandırırken güreşte rakibin omuzlarının yere değmesi gerekir."

Bu metinde neyin karşılaştırması var?

- Judo ve güreş sporları karşılaştırılıyor.
- Ortak nokta: İkisinde de rakibe fiziksel güç uygulanıyor.
- Farklılık: Judo teknik odaklı, güreş ise daha çok fiziksel denge üzerine kurulu.

Metnin içindeki karşılaştırmayı işte bu şekilde yakalayabiliriz!

“kendimi deniyorum”

"Belgeseller, doğada olup biteni olduğu gibi gösterir. Olayların nasıl gelişeceği belirsizdir, her şey doğanın akışına bırakılır. Sinema filmleri ise tamamen kurguya dayanır. Olaylar, karakterler ve sahneler önceden planlanmış bir senaryoya göre ilerler."

Bu metinde neyin karşılaştırması var? Ya da var mı? Belki de yoktur... 😊

🕒 Belgeseller ve sinema filmleri karşılaştırılıyor.

🕒 Ortak nokta: İkisi de olay anlatıyor.

🕒 Farklılık: Belgeseller doğal, sinema filmleri kurgu.

“neşeli tak-tik”

Metin İçi Karşılaştırmayı Bulmanın Altın Kuralları:

- 🕒 Metindeki iki durum ya da olayın benzer ve farklı yönlerini belirle.
- 🕒 Yazarın kıyaslama yaparken hangi kelimeleri kullandığını incele. ("Ancak", "fakat", "buna rağmen" gibi geçiş ifadeleri genellikle ipucu verir.)
- 🕒 İki durumun ortak noktaları ve ayrılan yönlerini listele.

ANAHTAR

KELİMELER

Paragrafın şifresini çöz. Bir paragraf cümlelerden, cümleler de kelimelerden oluşur. Ama her kelimenin önemi aynı değildir! Bazı kelimeler vardır ki paragrafın tüm anlamını taşır. İşte bu kelimelere "anahtar kelimeler" diyoruz. Anahtar kelimeler, bir metindeki en önemli ipuçlarıdır. Tıpkı bir hazineyi açmak için doğru anahtarı bulmak gibi biz de bir paragrafı doğru anlamak için anahtar kelimeleri bulmalıyız.

Haydi, bunu bir örnekle deneyelim!

Metni oku ve anahtar kelimeyi bul.

"Soru sormak, zekânın gelişmesini sağlar. Eğer soru sormayı durdurursanız, soru sormaya izin vermezseniz o ortamda zekâ ve kişilik gelişmez. Sorusu olmayan, hep yanıt alan bir kültür geri kalmış kültürdür. Çocuklar çok soru sorarlar. Çünkü dünyayı keşfetmek, olan biteni anlamak isterler. Ardından 'Neden öyle olmuş?', 'Bu niçin böyle?' diye merak ederler. Eğer çocukların bu merakını yönlendirmezseniz susarlar. Bir müddet sonra da gerçekten susarlar."

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu metnin anahtar kelimeleri bir arada kullanılmıştır?

- A) Soru sormaktan vazgeçen çocuklar rahat ederler.
- B) Geri kalmış kültürlerde sorudan çok cevaba önem verilir.
- C) Soru sorarak zekâsı gelişen çocuklar hayatı keşfederler.
- D) Rahat etmek isteyen insanlar fazla soru sormazlar.

Metni okuduğumuzda, ilk karşılaştığımız ve baskın bir şekilde devam eden söz "soru sormak"tır. O zaman aradığımız seçeneğin içinde mutlaka "soru sormak" olmalı. Devam edersek "zekânın gelişimi"nden de çokça söz edildiğini göreceğiz. Soru ve zekânın olduğu bir seçenek arıyoruz. Cevap C oluyor.

Anahtar kelimeleri nasıl buluruz?

- Paragrafta sıkça tekrar edilen kelimelere dikkat et!
- Metnin en çok üzerinde durduğu kavramları belirle!
- Eğer bir kelime çıkarıldığında paragrafın anlamı bozuluyorsa işte o kelime anahtar kelimedir!

eğlenceli etkinlik 1

Takdir, yetişkinlerin çocuklarında istenen davranışları pekiştirmek ve onların benlik saygılarını geliştirmek için başvurabilecekleri en etkin yoldur. Uzun vadede maddî ödüllerden çok daha fazla etkili olur. Ödüllendirilen çocuklar sadece karşılığında bir şey alacakları şeyleri yapmayı öğrenirler. Oysa takdir edilen çocuklar, kendileri hakkında bir şey öğrenmek fırsatı buldukları gibi yeteneklerinin de keyfini çıkarırlar. Ancak takdir etmenin de daha etkili veya daha az etkili olacak yolları vardır. Etkili bir takdir cümlesi çocuğun değil, davranışın üzerinde odaklanır. Abartısız, gerçekçi, dürüst ve davranışla uyumludur. Aynı zamanda çocuğa mükemmel olabileme kapısını açık tutar.

Yusuf, kaç numaralı bölgeye topu atarsa yukarıdaki metinde asıl anlatılmak istenene ulaşılır?

☐ 1

☐ 2

☐ 3

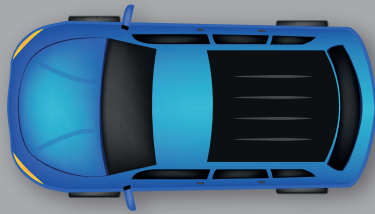
☐ 4

eğlenceli etkinlik 2

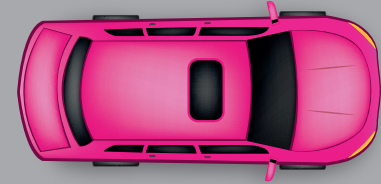
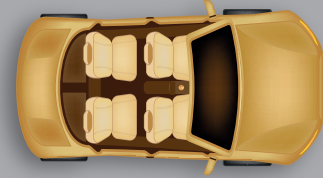
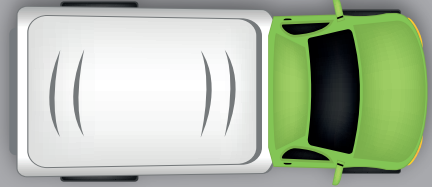
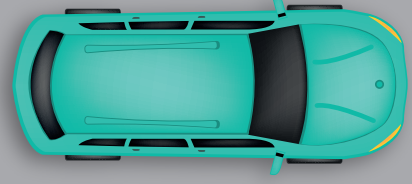
1 Kambur Balinalar

2 Mavi Balinalar

3 Gri Balinalar

OTOPARK

Dünyanın en büyük hayvanı mavi balinadır. Boyları otuz metreyi aşabilmektedir. Sadece günümüzün değil, tüm zamanların en büyük hayvanıdır. Mavi balina Balaenaptera cinsi, balinalara dahil olan yedi türden biridir ama kalıtsal çözümlemelerle yürütülen evrimsel akrabalık çalışmalarının gösterdiği üzere, dahil olduğu cins içindeki diğer türlerden çok kambur ve gri balinalara yakın durmaktadır.

Otoparktan içeri ilk girecek olan araç, okuyacağınız metnin başlığının yazılı olduğu alana park edilecektir.

Buna göre, otoparka ilk giren araç kaç numaralı alana park edilmelidir?

☐ 1

☐ 2

☐ 3

eğlenceli etkinlik 3

Sizce, bu
öğretmen hangi
öğrencinin
sorusuna cevap
vermiştir?

Bu soruya olumlu yanıt vermemiz mümkün değildir. Çünkü yalnızca konuşmak etkili iletişim için yeterli değildir. "Dinlemek, etkili iletişimde başarının anahtarıdır." sözü, konuşmanın yanı sıra, dinlemenin de iletişimde oldukça önemli olduğunu anlatmaktadır. Karşımızdaki kişiyi dikkatli şekilde dinlediğimiz zaman konuyu daha iyi anlama şansına sahip oluruz.

İletişimde yalnızca konuşmak yeterli midir?

Beril

Etkili bir iletişim için ne lazımdır?

Nazan

Dinlemek, etkili iletişimde ne kadar önemlidir?

Cem

Etkili iletişim nedir, anlatabilir misiniz?

Sarp

eğlenceli etkinlik 4

Bayrak genellikle dikdörtgen biçiminde kumaştan yapılır.

Bağımsız olan her devletin bir bayrağı vardır.

Bayrak, bir milletin varlığını ve bağımsızlığını temsil eder.

Kullanılan kumaşa göre bayrağın değeri artmaktadır.

311

312

313

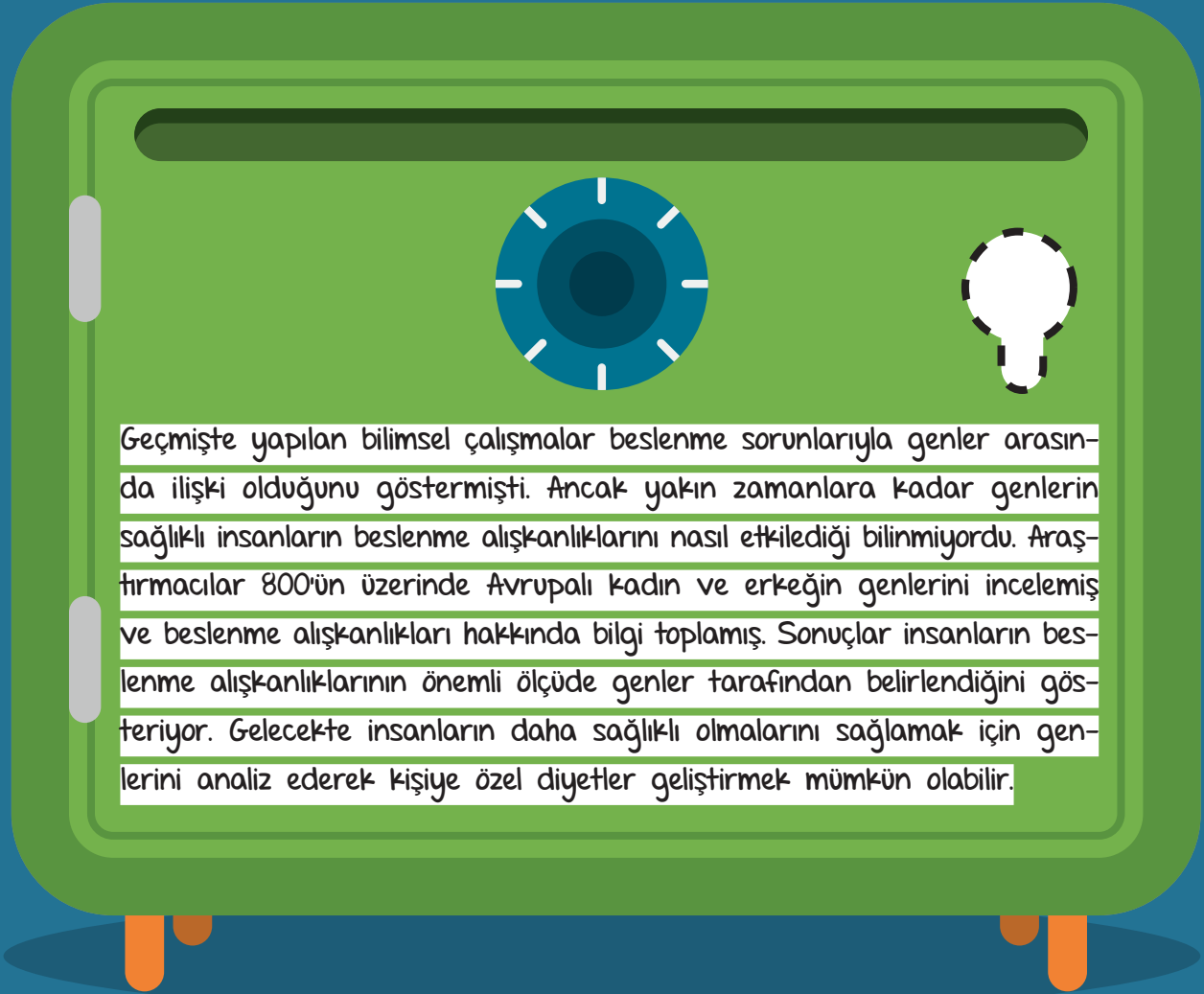
314

Bayrak, devletleri temsil eder. Genellikle dikdörtgen biçimindedir. Kumaştan yapılır. Bir milletin varlığının ve bağımsızlığının sembolüdür. Değeri, pamuk veya ipekten yapılmasına bağlı değildir. Temsil ettiği milletin kıymeti ile ölçülür. Devletin hakimiyetini, bağımsızlığını temsil ettiği için bayrağa saygı gösterilir.

Yukarıdaki metinde asıl anlatılmak isteneni söyleyen sporcu, bitiş çizgisine ilk ulaşacaktır.

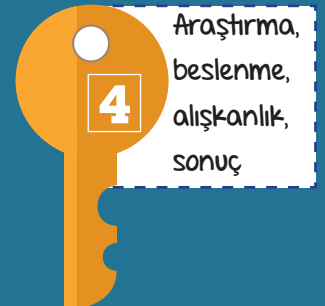
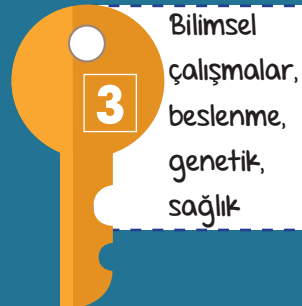
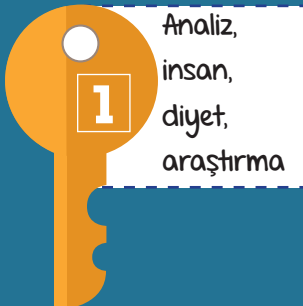
Buna göre, hangi sporcu bitiş çizgisine ilk ulaşır?

eğlenceli etkinlik

Geçmişte yapılan bilimsel çalışmalar beslenme sorunlarıyla genler arasında ilişki olduğunu göstermişti. Ancak yakın zamanlara kadar genlerin sağlıklı insanların beslenme alışkanlıklarını nasıl etkilediği bilinmiyordu. Araştırmacılar 800'ün üzerinde Avrupalı kadın ve erkeğin genlerini incelemiş ve beslenme alışkanlıkları hakkında bilgi toplamış. Sonuçlar insanların beslenme alışkanlıklarının önemli ölçüde genler tarafından belirlendiğini gösteriyor. Gelecekte insanların daha sağlıklı olmalarını sağlamak için genlerini analiz ederek kişiye özel diyetler geliştirmek mümkün olabilir.

Kasanın içerisinde yazılı olan metnin anahtar kelimeleri bir araya getirildiğinde kasa açılabilir. Buna göre, kasanın açılabilmesi için aşağıdaki anahtarlardan hangisi kullanılmalıdır?

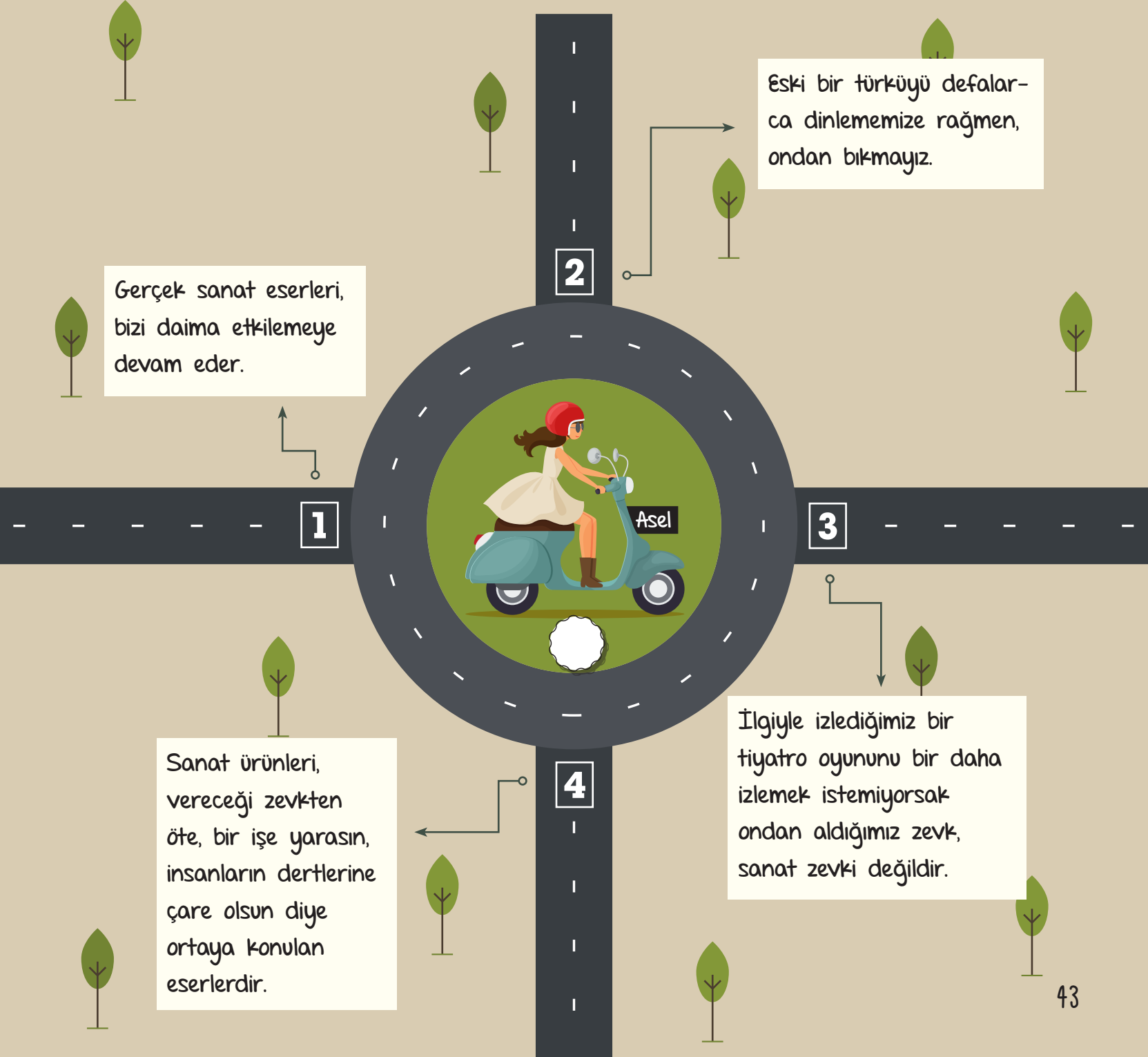

eğlenceli etkinlik

Büyükannesini ziyarete gidecek Asel, diğerlerinden farklı hatta onlarla çelişen bir yargının olduğu yolu bulursa, en kısa yolu seçmiş olacaktır.

Buna göre, Asel'in büyükannesine en kısa yoldan gidebilmesi için kaç numaralı yolu tercih etmesi gerekir?

Gerçek sanat eserleri, bizi daima etkilemeye devam eder.

Eski bir türküyü defalarca dinlememize rağmen, ondan bıkmayız.

İlgiyle izlediğimiz bir tiyatro oyununu bir daha izlemek istemiyorsak ondan aldığımız zevk, sanat zevki değildir.

Sanat ürünleri, vereceği zevkten öte, bir işe yarasın, insanların dertlerine çare olsun diye ortaya konulan eserlerdir.

eğlenceli etkinlik 7

Dünyada başka ikinci bir şey var mıdır ki bu denli ucuza hatta yok pahasına, kendisinden bu denli çok yararlanılsın? Eti, sütü ve derisiyle kalmıyor bu yararlanma. Bir de inanılmaz güzelliği var. Bize verdiği bilgiler var, moral var, estetik duygusu var. Bizi aynı şeyleri düşünen, düşündüren, aynı duyguları paylaşan öteki insanlarla tanıştırıyor ve yalnız olmadığımızı doğruluyor. Bize güç ve moral veriyor. Ölüsü de para ediyor... Aradan 24 saat geçip "Öldü bu!" dediğiniz anda, öldüğünü sandığınız büyülmüş küllerinden yeni bir yaşam doğuyor. Yayı olup üzerinde yemek yeniyor. Perdesiz gariban evlerinin pencerelerine perde oluyor. Eskiden onunla kese kâğıdı da yapılır ve bakkallara kapış kapış satılırdı.

Bu metinde aşağıdakilerin hangisinden söz edilmektedir?

Kitap

Gazete

Dergi

Ansiklopedi

eğlenceli etkinlik

8

Çevre kirliliğinin canlılara verdiği zararlar

Çevre kirliliğine karşı alınacak önlemler

Çevre kirliliğinin insanlar üzerindeki etkileri

Doğadaki canlı türlerinin çeşitliliği

Kuş yuvasının tamamlanabilmesi için yuvanın içinde yazan metnin konusunun yazılı olduğu çalıyı kuşların yuvaya getirmesi gerekmektedir.

Buna göre, hangi kuşun yuvaya çalı taşıması gerekir?

Uzmanlar önümüzdeki yıllarda çevre kirliliğinin büyük zararlar yol açacağını söylüyorlar. Bitkilerin ve öteki canlıların yavaş yavaş yok olacağını belirtiyorlar. Onlara göre yirmi beş bin çeşit bitki iki bin otuz yılına kadar yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Bin kadar hayvan türü de bu süre içinde tükenecek.

eğlenceli etkinlik 9

Planlı yaşayanlar kendilerine koydukları hedeflere daha kolay ulaşırlar. İşlerinize zaman ayırmanızı ve yapmak istediğiniz işleri daha huzurlu ve verimli yapmanızı sağlar. Hangi dersi çalışacağınıza karar verememekten dolayı zaman kaybetmenizi, bir dersi bırakıp diğerine geçmenizi önler. Her derse yeterince zaman ayırmamanın verdiği bir güven sağlar. Günü gününe çalışma nedeniyle, sınav öncesi çalışma süresini kısaltır. Sınav paniğini önler ve çalışma verimini yükseltir. Öğrenilecek konunun kısa bir zamana sıkıştırılması yerine, uzun zamana yayılarak daha kalıcı ve etkili olmasını sağlar.

Paragraf Çocuk, hangi muhabirin sorduğu soruyu yanıtlamış olabilir?

Hangi dersler daha önemlidir?

Sınavlara ne zaman ve nasıl çalışmalıyız?

Planlı çalışmanın avantajları nelerdir?

Sınav stresini nasıl önleyebiliriz?

NEŞELİ test 1

1. Balıklarınızı bazen daha hareketsiz görürsünüz. Ya öylece hareketsiz durup yüzgeçlerini oynatırlar ya da normalden daha yavaş yüzerler. Acaba balıklar bu şekilde mi uyur? Ama gözleri açık nasıl uyusunlar? Aslında onları gözleri kapalıyken görmemiz pek mümkün değil. Çünkü bazı köpek balığı türleri hariç balıkların birçoğu, akvaryumda beslenebilecek balıkların da tamamı, göz kapağına sahip değildir. Yani balıklar, gözleri açık vaziyette uyur. Siz onları böyle hareketsiz gördüğünüzde aslında büyük ihtimalle onlar bir süreliğine uykuya dalmışlardır.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Balıkların nasıl hareketsiz durduğu
- B) Balıkların nasıl uyuduğu
- C) Balıkların neden yavaş yüzdüğü
- D) Balıkların, gözlerini neden açık tuttuğu

2. Narın faydaları arasında böbrek taşlarının oluşumunu önlemesi ve mevcut taşların büyümesini engellemesi yer alır. Narın içerdiği antioksidanlar, idrar yollarını temizler ve enfeksiyon riskini azaltır. Ayrıca narın idrar söktürücü özelliği, böbreklerin daha sağlıklı çalışmasına yardımcı olur. Özellikle kırmızı narın faydaları, diğer nar çeşitlerine göre daha yüksek antioksidan içeriği ile bilinir. Bu antioksidanlar, vücuttaki serbest radikallerle savaşarak hücre hasarını önler ve yaşlanma sürecini yavaşlatır. Kırmızı nar, aynı zamanda kalp sağlığını korur; kan dolaşımını iyileştirir ve kan basıncını dengeler.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Narın böbrek sağlığı açısından önemi
- B) Narın kan dolaşımını iyileştirmesi
- C) Narın hücre hasarlarını önlemesi
- D) Narın sağlık açısından yararları

3. Burun kanaması ortaya çıktığında öncelikle sakin olmak önemlidir. Kanama durumunda hasta dik olarak oturmalı ve başını hafifçe öne eğmelidir. Burun delikleri baş ve işaret parmağıyla sıkıştırılıp bölgeye yaklaşık on dakika boyunca bu şekilde doğrudan basınç uygulanmalıdır. Burun deliklerinin bu süreden önce serbest bırakılmamasına dikkat edilmelidir. Kanama durduktan sonra kanamanın tekrar başlamaması için burununuzda tahrişe neden olabilecek hapşırma, sümürme gibi hareketlerden kaçınmanız yararlı olacaktır. Buz uygulaması, burun kanamasında etkili değildir ve bu sebeple gereksiz bir işlem olacaktır.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Burun kanamasının nasıl durdurulacağı
- B) Burun kanamasına neden olan etkenler
- C) Burun kanamasının yol açtığı sağlık sorunları
- D) Burun kanamasının devam etme süresi

4. Bir ortamdaki dağınıklık, gerginliğe ve azalan odaklanmaya sebep olur. Dağınıklık, kişinin görsel korteksinin belirli bir görevle ilgili olmayan nesneler tarafından kuşatılmasına ve kafa karışıklığına yol açar. Dağınıklık, bir projeye odaklanmayı ve bir projeyi verimli bir şekilde tamamlamayı zorlaştırır. Dağınık bir ortam, gerginlik ve sinirlilik gibi olumsuz duygulara yol açar.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dağınıklığa sebep olan etkenler
- B) Verimli çalışma yöntemleri
- C) Dağınıklığın yol açtığı olumsuz durumlar
- D) İnsanlardaki olumsuz duygu türleri

5. Her çeşit bilim dalında eğitim ve öğretimin ana dille yapılması bilimde ilerleme için temel şarttır. Yabancı dille yapılan bir eğitimle bilimde ilerlemek, gelişmek, yaratıcı olmak mümkün değildir. Yaratıcılık kişinin, ulusun ve toplumun en derinliklerinden gelen bir güçtür. Bu gücün gelişmesindeki en önemli etken ise, kişiliğin ve kültürün derinliklerinden gelen serbest çağrışımı destekleyecek olan ana dildir.

Bu metnin ana fikri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimsel araştırmalara önem veren toplumlar gelişebilir.
- B) Bilimsel gelişmeleri takip etmek için yabancı dil eğitimi çok önemlidir.
- C) Kişiliği gelişmiş ve kültürlü bireyler daha başarılı olur.
- D) Bilimde ilerlemek için eğitimin ana dille yapılması şarttır.

6. Bir düşünüre sorarlar: “Bir ülkeyi yönetmeye çağrılı saydınız, yapacağınız ilk iş ne olurdu?” Büyük düşünür şöyle yanıtlar: “Hiç kuşkusuz dili gözden geçirmekle işe başladım. Çünkü dil kusurlu olursa, sözcükler düşünceleri iyi anlatamaz. Düşünceler iyi anlatılmazsa, yapılması gereken şeyler doğru yapılmaz. Ödevler gereği gibi yapılmazsa, töre ve kültür bozulur. Töre ve kültür bozulursa, adalet yanlış yola sapar. Adalet yoldan çıkarsa, şaşkınlık içine düşen halk ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez. İşte bunun içindir ki dil her şeyden önce gelir.”

Bu paragrafın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dilin önemi
- B) Yönetimin önemi
- C) Kuralların gerekliliği
- D) Toplumsal düzenin bozulması

7. Öğrenmeyi geliştirmek için belleğin de geliştirilmesi gerekmektedir. Öğrenme becerisini geliştirmenin ilk yolu, beynimizi korumaktır. Beynimizi etkileyen en önemli olumsuz etkenler, beyin hasarı ve strestir. Çeşitli çarpmalara bağlı beyin hasarları zihinsel yetenekleri olumsuz etkileyebilmekte; çarpma sonucu bellek merkezlerinde hasar oluşabilmektedir. Kafa travmalarından sonra bellek kaybı oldukça sık yaşanmaktadır. Bu nedenle beynimizi dış hasarlardan korumak, ilk basamaktır. Fiziksel ve ruhsal rahatlamaysa beyin kapasitesini artırarak dikkat ve hafızayı kuvvetlendirilmektedir.

Bu metinde asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Stres, beyin gelişimi üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır.
- B) Çarpmaya bağlı beyin hasarları, insanın öğrenme yeteneğini yok etmektedir.
- C) Bellek ve öğrenme yeteneklerini artırmak için beyin sağlığı korunmalı, stres ve fiziksel hasarlardan uzak durulmalıdır.
- D) Ruhsal açıdan rahat olan insanlar, stresli insanlara göre daha az bellek kaybı yaşamaktadırlar.

8. XXI. yüzyılın sürat asrı olduğu söyleniyor. Şüphesiz doğrudur fakat eksik... Bu asır ne asrı değildir ki... Kolaylık, rahatlık, çabukluk, aydınlık... Bütün kıymetler birbirinden geri kalmayarak mükemmelleştiğine göre, bunların arasından yalnız bir tanesine temsil hakkı verilmesi bence çok yanlış.

Bu paragrafta asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bu asrı sadece sürat asrı diye nitelemenin doğru olmadığı
- B) Bu asırda süratli hareket etmenin öneminin henüz kavranmadığı
- C) Bu asırda her şeyin baş döndürücü bir hızla ilerlediği
- D) Rahatlığın ve kolaylığın bu asırda daha çok yaşandığı

NEŞELİ test 2

1. Yazarlar; günlüklerinde, söyleşilerinde, mektuplarında, konferanslarında özellikle yazma biçimlerini, hayatı ve sanatı nasıl algıladıklarını ortaya koyarlar. Kendilerinden sonraki genç yazarlara bir birikim aktarırlar. Bu tür yazılar; sansürsüz, içtenlikli, yol gösterici bir yapıda olduğu için ayrıca kıymetlidir. Tüm edebiyat tarihinin en kalıcı, ufuk açıcı görüşleri; bizzat bu işi yapanların yazma çileleri, arayışları, denedikleri yollar ve vardıkları doğrulardır. Zaten eleştirmenler de bir görüş için buradan yola çıkar. En önemli malzemele-ri; yazarların bu açıklamaları, dikkatleri, önerileri olur. Yazarlar işin mutfağında oldukları için bizzat yaşadıkları deneyimleri aktarır ve örneklerini verirler. Bu anlamda bu tür yazıların, görüşlerin, tecrübelerin ortaya konması sadece genç yazarlar için değil edebiyatın gelişimi, zenginliği için de oldukça önemlidir.

Bu metnin ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her yazarın yazma sürecinde katlanmak zorunda olduğu birçok sıkıntı vardır.
- B) Bir yazarın değerini belirleyen şey, sadece yazdıkları değil; hayatları boyunca verdikleri mücadelelerdir.
- C) Eleştirmenler; yazarların günlüklerinden, söyleşilerinden, mektuplarından yola çıkarak onlar hakkında en doğru fikre ulaşırlar.
- D) Yazarların yazma sürecine dair paylaşımları, hem genç yazarlar hem de edebiyatın gelişimi için değerli ve yol göstericidir.

2. O zaman Ankara'da şimdiki Zafer Çarşısı yoktu, o çirkin beton yapı daha yapılmamıştı. Dört bir yanını at kestanelerinin çevrelediği küçük bir park vardı orada. Birkaç da kavak ağacı... Beton uygarlığı o güzelim parkı da, kavakları da, at kestanesi ağaçlarını da sildi götürdü.

Bu metinde yazarın yakındığı asıl durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çarşının çirkin yapılmış olması
- B) Çarşının yerindeki parkın yok edilmesi
- C) Betonarme binaların sevimsiz olması
- D) Parktaki ağaç sayısının az olması

3. Dünyayı düzeltmeye kalkanlar, önce kendilerini düzeltmelidir. Evet, önce içlerini kinden, nefretten, kıskançlıktan, dışlarını da her türlü uygunsuz davranışlardan temiz tutmalıdırlar ki çevreye örnek olabilsinler. Kendi içini kontrol edememiş kimselerin etrafa göndereceği mesajlar ne kadar parlak olursa olsun ruhlarda heyecan uyandırmayacaktır. Davranışlarıyla örnek olan insanlar, sözlerinden çok daha güçlü mesajlar verir ve toplumu olumlu yönde etkilerler.

Bu metinde vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) içini kin ve nefretten arındıramayan insanlar, çevrelerine zarar verirler.
- B) Başkalarını etkilemek ve dünyayı güzelleştirmek isteyen kişiler, önce kendilerini değiştirmelidir.
- C) Güzel konuşmayı becerenler, insanları etkiler ve güzel şeyler yapmaya yönlendirir.
- D) içinde yaşadığı toplumsal değerlere saygılı olanlar, çevrelerindeki insanlar tarafından daha fazla kabul görürler.

4. Ülkemizde en az yayımlanan kitap türlerinden biri de tiyatro kitaplarıdır. Çünkü bu tür eserler kısa sürede tüketilmemektedir. Ayrıca bu konuda basılan kitapların çoğunu da tiyatro oyunları oluşturmaktadır. Gönül ister ki tiyatromuzla ilgili inceleme ve anı türünde kitaplar daha çok yayımlansın. Çünkü bu tür kitaplar tiyatro tarihimize ışık tutacak, araştırmacılar için kaynak teşkil edecektir.

Bu metnin yazarı tiyatroyla ilgili anı ve inceleme tarzı kitapların daha çok yayımlanmasını niçin istemektedir?

- A) Tiyatro tarihimize ışık tutacak kaynak eserler olduğu için
- B) Tiyatro oyunlarının daha fazla ilgi görmesi için
- C) Tiyatroyu diğer edebi türlerden üstün gördüğü için
- D) Araştırmacıların tiyatronun önemini daha iyi kavraması için

5. Müzik eserlerini seslendirmek üzere bir araya gelmiş olan ve çeşitli müzik aletleri çalan müzisyenlerden oluşan topluluğa orkestra denir. Orkestralar çeşitli büyüklüklerde olabilir, yani farklı sayıda müzisyenden oluşabilir. Senfoni orkestraları klasik müzik çalan en büyük orkestralardır. Senfoni orkestraları, başta senfoniler olmak üzere çeşitli klasik müzik eserlerini seslendirir. Bu orkestralar genellikle yüz kadar müzisyenden oluşur. Ama çalınacak esere göre müzisyen sayısı değişebilir. Senfoni orkestralarında müzisyenleri yöneten bir orkestra şefi bulunur. Orkestra şefi, müziğin ne kadar hızlı çalınacağını, ne zaman yumuşak ne zaman canlı çalınması gerektiğini el ve kol hareketleriyle müzisyenlere anlatır. Bunu yaparken genellikle baton adı verilen ince bir çubuk kullanır. Şefin hangi yöne baktığı ve yüz ifadeleri de müzisyenlere nasıl çalacaklarına ilişkin ipucu verir.

Bu metne en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Müzik Eserleri
- B) Orkestra Şefi
- C) Senfoni Orkestrası
- D) Klasik Müzik

6. Doğal çevre, içinde doğa etkinliklerinin ve doğa güçlerinin olduğu, insan etkisinin görülmediği veya önemli ölçüde değiştirilemeyen çevredir. İnsanlar toplumsal yaşamlarında doğal çevredeki kaynakları kullanarak, teknolojiyi geliştirerek, ekonomik etkinliklerde bulunarak doğal çevreden farklı olan yapay çevreyi oluştururlar ve yapay çevre içindeki yaşam koşullarını geliştirmeye çalışırken doğa ile sürekli bir etkileşim hâlinde dirler.

Bu metnin anahtar kelimeleri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan, etkinlik, teknoloji, ekonomi
- B) Etkinlik, doğa güçleri, çevre, teknoloji
- C) Toplumsal yaşam, doğal çevre, teknoloji, etkileşim
- D) İnsan, doğal çevre, yapay çevre, doğayla etkileşim

7.

Canan

Şüphesiz ki sevgiyi iletmenin en etkili yollarından biri de dokunmadır. Çocuk gelişimi alanında yapılan araştırmalar; kucaklanarak, öpülüp okşanarak büyütülen çocukların, fiziksel temastan mahrum olarak büyütülen çocuklardan daha sağlıklı olduğunu gösteriyor. Bazısı sevdiğini fiziksel temasla hisseder. Eğer bir çocuk size yakın oturuyor, dokunuyor veya elinizi tutuyorsa o kimse için fiziksel temas çok önemlidir.

Canan, okuduğu bu metnin anahtar kelimelerini “sevgi, dokunma, çocuk gelişimi, sağlık” olarak belirlemiştir. Bu kelimeleri belirlerken Canan ne düşünmüştür?

- A) Bunlar terim anlamlı kelimelerdir.
- B) Bunlar günlük hayatta en çok karşılaştığım kelimelerdir.
- C) Bunlar metinde en çok kullanılan kelimelerdir.
- D) Bunlar paragrafta verilmek istenen düşüncüy en iyi yansıtan kelimelerdir.

8. Edebiyatı, sanatı kendime dert edinmiş bir kişiyim. Gece gündüz edebiyat düşünürüm, şiir düşünürüm. Sevdiğim bir şiiri tanıdıklarına okumadığım ya da bir edebiyat sorusu üzerinde tartışmaya girişmediğim günler, yaşadım saymam kendimi.

Kendisini bu metindeki gibi tarif eden bir kişi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yaşamıyla edebiyatı bütünleştirmiş biridir.
- B) Edebiyattan hoşlanmayanları sevmeyen biridir.
- C) Şiir dışındaki edebî türlerden pek tat almamaktadır.
- D) Birçok edebî türde kitaplar yazmış usta bir yazardır.

NEŞELİ test 3

1. Öğrenciler yazılarına başlarken oldukça zorlanırlar. Birkaç satır yazdıktan sonra düşünceler birbirini takip etmeye başlar ancak bu girişi yapmak oldukça zordur. Girişi yapmayı zor bulanlar yalnızca öğrenciler değildir, aslında tüm yazarlar bu sorunla karşılaşır. Doğal olarak herkes yazısının giriş kısmının merak uyandırmasını ve böylece geri kalan kısmının da okunmasını ister. İyi bir giriş; okuyucunun ilgisini çeker ve kitabın sonuna kadar okunmasını sağlar.

Bu metne göre öğrencilerin ve yazarların, yazıya başlarken zorlanmalarının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Öğrencilerin birikimlerinin yazı yazmak için yetersiz olması
- B) Yazarlıkla ilgisi olmayanların da yazı yazmaya çalışması
- C) Okuyucuların, sadece usta yazarların eserlerine ilgi göstermesi
- D) Merak uyandırıp yazının sonuna kadar okunmasını sağlayacak bir giriş yazma isteği

2. Kulaklarının büyüklüğü ile ünlü Galile’yi sevmeyenlerden biri:
- Efendim, kulaklarınız bir insan için biraz büyük değil mi, demiş.

Galile:

- Doğru, benim kulaklarım bir insan için biraz büyük ama seninkiler de bir eşek için fazla küçük sayılmaz mı, demiş.

Bu sözlerinden hareketle “Galile” için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Alçak gönüllü
- B) Kibirli
- C) Hazır cevaplı
- D) Umursamaz

3. Öğretmenin kompozisyon konusunu hazır olarak vermesi çoğu zaman öğrenciler açısından istenilen bir durum değildir. Çünkü verilen konu çocuğun ilgi alanına girmeyebilir. Ön bilgisi olmayan öğrenciler yazma sürecinde sıkıntı yaşayabilir. Öğrenciler konu belirlemede zorlanıyorlarsa, öğretmen bazen farklı konular arasından seçim yaptırabilir. Aslında konu yalnızca bir araçtır. Asıl amaç, öğrenciye sürece uygun nitelikli yazı yazdırmaktır. Konuyu öğrencilerin seçmesi hem yaptıkları işten zevk almalarını hem de yaptıkları işi sahiplenmelerini sağlayacaktır. Bu çalışmalar yazma sürecini olumlu yönde etkileyecektir.

Bu metnin ana fikri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yazı çalışmalarından daha çok zevk alabilmeleri için öğrencilere konu seçme hakkı verilmelidir.
- B) Öğretmenler, kompozisyon derslerine daha çok zaman ayırmalıdır.
- C) Öğrenciler bazı konularda yazı yazmakta zorlanmaktadır.
- D) Bilgi seviyesi düşük öğrenciler kompozisyon yazarken daha çok zorlanmaktadır.

4. Organik tarım, hayvansal ve bitkisel üretimi bir bütün olarak tasarlayan, toprağın yapısını bozmayan bir anlayışla verimliliği artıran, hayvan refahını esas alan, en son bilgi ve teknolojiye dayanarak, tohumdan toprağa, girdiden işleme kadar belirli kurallara dahiinde denetim ve belgelendirmeyi gerektiren bir üretim sistemidir. Organik tarım, sürdürülebilir ekosistem ve tüm canlıların yaşama hakkına saygı gösteren bir üretim şeklidir.

Bu metinle ilgili ipucu özelliği taşıyan anahtar sözcükler aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bitkiler, tohum, toprak
- B) Hayvanlar, toprak, verimlilik
- C) Teknoloji, organik tarım, denetim
- D) Organik tarım, verimlilik, ekosistem

5.

Ördekler genelde suda yaşar ama karada da yaşayabilirler. Bazı ördekler tatlı sularda küçük balık avlamada uzmandır. Ördekler ayrıca böcek, ot, küçük amfibyan vb. şeylerle beslenirler. Ördekler genelde tıknaz ve şişman kuşlardır. Turuncu, yeşil, siyah ve sarı gibi çok çeşitli renklere sahiptirler. Lezzetli beyaz etleri vardır. Bazı yerlerde av için kullanılırlar. Yumurtaları, etleri ve kanatları için evcilleştirilirler.

Kazlar sulu ortamları severler fakat karada da yaşarlar. Kazlar vejeteriyen beslenen hayvanlar olup sadece yeşillik yerler. Kaz tüyü çok değerlidir. Kazların ayaklarında perde ve şeritler vardır. Kazların üç renk aralığı vardır: beyaz, siyah ve gri. Kazlar uzun boylu ve boyunları oldukça uzun hayvanlardır.

Bu iki metne göre aşağıdakilerden hangisi kaz ve ördeklerin ortak özelliğidir?

- A) Sulu ortamları sevmeleri
- B) Aynı renklere sahip olmaları
- C) Sadece yeşillikle beslenmeleri
- D) Şişman ve tıknaz hayvanlar olmaları

6. Bahçe düzenlemesinde kullanılan bitkiler üç farklı kategoride ele alınır: Ağaçlar ve çalılar, daima yeşil kalan bitkiler, kış ayları boyunca serada ya da evde tutulması gereken tropikal bitkiler. Bu bitkiler bahçenin altyapısını oluşturur ve binanın iyi olmayan özelliklerinin saklanması için kullanılır.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ağaçlar ve çalılar
- B) Her mevsim yeşil kalan bitkiler
- C) Bahçe düzenlemesinde kullanılan bitkiler
- D) Kış aylarında evde ya da serada tutulan tropikal bitkiler

7.

Ayakta duran bir insan eğer sıvı gıda içerse, bu sıvı doğrudan doğruya onikiparmak bağırsağına geçer. Çünkü insan midesinin küçük eğriliğine uyan kısmında ismi mide caddesi olan bir oluk bulunur. Ayakta içilen sıvı gıdalar, bu yolu takip ederek zaten devamlı küçük bir açıklığı olan mide çıkışını geçerek onikiparmak bağırsağına geçer. Bunun ne gibi bir zararı var demeyin? Eğer insan sıvı gıdayı oturarak içerse bunlar önce midede birikir, asitle karışarak mikropları ölür ve sonra onikiparmak bağırsağına geçer. Yani oturarak tüketilen sıvı gıdalar midede temizlendikten sonra bağırsaklara geçerken ayakta tüketilenler direk bağırsağına geçer. Bu durumda oturarak su içen insanlar kolera da dahil birçok hastalığa yakalanma riskini azaltmış olur. Rastgele meşrubatları alıp ayakta içenler bu tehlikeye daha fazla maruz kalırlar.

Bu metnin ana fikri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sağlığımızı korumak için sıvı gıdaları ayakta tüketmemeliyiz.
- B) İnsan sağlığı açısından mide ve bağırsak çok önemlidir.
- C) Su dışında meşrubat tüketmek insan sağlığına zararlıdır.
- D) Midede ve bağırsaklardaki asitler besinlerdeki zararlı mikropları öldürür.

8. Sevgi ışığı gönlünüzde yanmıyorsa, yaşamaktan zevk alamazsınız. Bu durumda dünyaya küser, güzelliklere sırtınızı çevirir, insanlara düşman kesilir, bencil ve zararlı bir kişi olursunuz. Böyle olmamak için yüreğiniz sevgiyle dolsun; her şeyi, herkesi sevin.

Bu metne göre, insanın hayattan zevk alabilmesi neye bağlıdır?

- A) Sevgiyle dolu olmasına
- B) Güzellikleri fark etmesine
- C) Doğayı korumasına
- D) İnsanlara saygılı olmasına

NEŞELİ test 4

1. Uzun metinleri ezberlemek her zaman ve herkes için zordur ama insanlar belli işlerle uzun süre ilgilendikleri zaman normalde çok zor gelen şeyler kolaylaşmaya başlar. Zaman içinde metinlerle kurulan ilişkiden dolayı o zor tiyatro metinleri artık bizim için kolay hâle gelir. Aslında biz metinleri ezberlemeyiz; metinleri anlarız, öğreniriz ve anlatırız. Bu yüzden metin ezberlemek bizim için bir yük değildir.

Bu metin aşağıdaki sorulardan hangisine verilmiş bir cevap olabilir?

- A) Tiyatro metni yazarken zorlanıyor musunuz?
- B) Uzun tiyatro metinlerini ezberlerken zorlanıyor musunuz?
- C) Yapılan her işin bir kolay ve zor yanı var mıdır?
- D) Tiyatro metni ezberlerken nelere dikkat ediyorsunuz?

2. Çocuklarımızı nezaket kurallarına sadık insanlar olarak yetiştirdiğimizi düşünelim ve her annenin kendi çocuğunu nezaket sütüyle emzirmediğini varsayalım. Çeyrek asır, yahut elli yıl sonra nazik beyefendiler ve nazenin hanımefendiler yönetmeye ve yönlendirmeye başlayacaktır toplumu.

Bu metinde vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nezaket kurallarına uygun yetiştirilmeyen çocuklar problemlidir.
- B) İyi bir aile terbiyesi almış insanlar nazik olur.
- C) Toplumun nezaketle yönetilmesini istiyorsak çocuklarımızı ona göre yetiştirmeliyiz.
- D) Toplumsal sorunlar annelerin fedakârlığı sayesinde çözülebilir.

3. Denizlerin kirlenmesine yol açan atıkların çok büyük bir bölümü karalardan gelir. Evlerimizde kullandığımız deterjan ve çeşitli temizlik ürünleri kanalizasyon sularıyla birlikte nehirlerle karışır. Tarım yapılan yerlerde kullanılan kimyasal maddelerse yağmur suları ve rüzgâr aracılığıyla yine nehirlerle ulaşır. Tüm bu atıklar nehirlerle denizlere taşınır. Deniz taşımacılığı da denizlerin kirlenmesine yol açan etkenlerin başında gelir. Özellikle kazalar sonucunda petrol tankerlerinden sızan yakıtlar denizlerin kirlenmesine neden olur.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Deterjanın zararları
- B) Kanalizasyon sistemlerindeki sorunlar
- C) Deniz kirliliğinin nedenleri
- D) Petrol tankerlerinden sızan yakıtlar

4. Günlük süt kullanılarak evde mayalanan yoğurdun probiyotik içeriği artıyor ve bağırsaklar için daha da faydalı bir hâl alıyor. Yoğurdun kalsiyumun başlıca kaynaklarından olduğunu biliyoruz ama diğer faydalarından pek çoğumuzun haberi yok. Oysa her gün düzenli olarak tüketildiğinde bağırsıklığı güçlendirmesinden bağırsak sağlığını korumasına, yağ yakımını hızlandırmasından tatlı krizini önlemesine dek vücudumuz için çok önemli faydaları var.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kalsiyum içeren gıdalar
- B) Ev yoğurdunun faydaları
- C) Bağırsak sağlığını koruma yolları
- D) Probiyotik içeren gıdaların özellikleri

5. Kör bir kuyuya düşen eşeği kurtarmaya deymeyeceğini düşünen köylüler, kuyuyu toprakla örtmenin tek çare olduğunu düşünürler. Ellerine aldıkları küreklerle etraftan kuyunun içine toprak atarlar. Zavallı hayvan üzerine gelen toprakları, her seferinde silkinerek dibe döker ve ayaklarının altına aldığı toprak sayesinde yukarıya kadar çıkıp kuyudan kurtulur.

Bu parçadan çıkarılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hayat zorluklarla doludur.
- B) Alınan yanlış kararlar başkalarına zarar verebilir.
- C) Bütün canlıların yaşama hakkına saygı göstermek insan olmanın gereğidir.
- D) En zor şartlarda bile mücadeleden vazgeçmeyenler başarıya ulaşır.

6. Yeryüzünde sadece insanlar yaşamıyor, onlar, birçok canlı türü içinde sadece biri. Bu canlı türleri de varoluş nedeni ve halihazırdaki işlevleri ile, birbirini tamamlayarak, bir döngü biçiminde karşılıklı etkileşerek gerek ekolojik, gerek biyolojik ve gerekse insanlar için geçerli olan ruhsal boyutlarda yaşamlarını anlamlı kılmaktadırlar. Doğanın gereği de budur. Birisindeki eksikliğin bu döngüyü olumsuz yönde etkileyerek diğerlerinin varoluşlarının veya işlevlerinin aksamasına neden olduğu bilinmekte ve “Çevrecilik” akımları tarafından çok açık bir biçimde vurgulanmaktadır.

Bu metinde anlatılmak istenen asıl düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Canlı türleri, birbirlerini tamamlayarak ekolojik bir denge oluşturmaktadır.
- B) İnsan, yeryüzünde yaşayan en önemli canlıdır.
- C) Çevrenin önemi “çevrecilik” akımları sayesinde anlaşılmıştır.
- D) İnsan, biyolojik ve ruhsal yönü olan karmaşık bir varlıktır.

7. Hayat, okuldan iyi bir dereceyle mezun olmak için neleri nasıl yapmak gerektiğini öğrenmektir. Hayatın doğasını anlamak, neyi niçin yaptığımıza dikkat ederek hayatı bilinçli olarak yaşamaktır. Yaşama sanatı, hayatın “define avı” olmadığını, hayatın kendisinin bir “define” olduğunu anlamaktır.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı olabilir?

- A) Sanat, hayatı güzelleştirir mi?
- B) Define avı zevkli midir?
- C) Yaşama sanatı nedir?
- D) Hayatımızı nasıl değerlendirmeliyiz?

8. Gelecekte daha iyi bir dünyada yaşayabilmek için çevreye duyarlı, çevre ile ilgili konularda aktif ve olumsuzluklara karşı tepki gösteren insanlar yetiştirebilecek bir eğitim sistemi geliştirilmelidir. Birbirine saygılı, insancıl değerlere sahip bireylerin yetiştirilmesine önem verilmelidir. Böylece çevrenin tüm öğelerinin tam ve doğru olarak bilinmesi ve çevreye sahip çıkılması sağlanabilir. Daha iyi bir dünya için önemli bir adım atılmış olur.

Bu parçada yazarın okuyucuya vermek istediği mesaj aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eğitimin amacı saygılı insanlar yetiştirmektir.
- B) Çevredeki olumsuzluklar insanları da olumsuz etkilemektedir.
- C) Gelecekte daha iyi bir dünyada yaşayabilmek için çevre bilincine ve insancıl değerlere sahip bireyler yetiştirilmelidir.
- D) Eğitimli insanlar dünyadaki güzelliklerin farkına varabilir.

NEŞELİ test 5

1. “Romancı mıyız? Romanımızı bütün dünyaya beğen-direcek tarzda yapmalıyız. Heykelci miyiz? Avrupa sa-natkârlarının eserleriyle şehirlerimizin süslenmesine son vermeliyiz. Bilakis büyük Avrupa metropollerin-de ve dünyanın her yerinde kendi eserlerimize yer bu-lacak derecede yüksek kaliteli eserler ortaya koyma-lıyız.” **diyen bir kişi, Türk sanatçısından özellikle ne-yi istemektedir?**

- A) Kendi kültürel değerlerimizden taviz vermemelerini
- B) Ulusal konuları bırakıp evrensel konular seçmelerini
- C) Eserlerini değerlendirmede Avrupa’yı ölçü almama-larını
- D) Eserlerini ülkemizde ve dünyada beğenilecek kali-teye ulaştırmalarını

2. Günümüzde iyi konuşan kadar iyi dinleyen de azaldı. Konuşan iyi konuşsa, dinleyen de iyi niyetle dinleme-ye kararlı olsa bile, bir kere çevredeki radyo, televiz-yon, trafik ve konuşma görüntüleri dikkatinizi dağıtı-yor. İdeal konuşma ve dinlemenin çok sesliliğe taham-mülü yoktur. İdeal konuşma karşılıklı saygıya dayanır. İki taraflı olgunluğu ve alçak gönüllüğü şart koşar.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden han-gisidir?

- A) İyi bir konuşma ve dinleme için koşulların da iyi ol-ması gerekir.
- B) Gürültücü ve boş konuşan insanları kimse dinle-mez.
- C) İnsanların birbirlerine karşı iyi niyetli olmaması ideal diyalog şartlarını ortadan kaldırır.
- D) İyi bir konuşma insanların saygınlığını ve olgunlu-ğunu artırır.

3.

Dereler
Dereler akar durmadan
Bazen denizlere
Bazen uçsuz bucaksız
Okyanuslara doğru
Ben de ulaşacağım bir gün
Yıllarca hayalini kurduğum hedeflere

Bu dizelerin şairi için aşağıdakilerden hangisi söyle-nebilir?

- A) Umursamaz
- B) Sevinçli
- C) Karamsar
- D) Ümitli

4. Televizyon son yıllarda ülkemiz insanlarını tutsaklaştırdı. Yayın başlar başlamaz evdeki bütün etkinliklerin dur-duğunu, tüm ev halkının televizyonun etrafını kuşattık-larını görmüşsünüzdür. Eskiden komşular akrabalar bir araya gelir, görüşüp konuşurlardı. Öldü bütün bu gö-rüşmeler, dertleşmeler. Onların yerini bilmem hangi di-zideki kahramanın serüvenleri alıyor. İnsanlarımız ken-dilerinden çok onların dertlerine üzüлüyor, onlara acı-yor. Uzmanlar, televizyon karşısında saatlerce oturan insanların “akıl tutulması” yaşayacağını söylüyor. Bu açıdan baktığımızda halkımızın büyük bir çoğunluğu-nun ne yazık ki “akıl tutulması” yaşadığı inkâr edilemez bir gerçektir.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Komşuluğun önemi
- B) Televizyonun olumsuz etkileri
- C) Dost ve akraba sohbetleri
- D) Aile içi sorunlar

5. Üniversitedeyken bir film izlemiş ve çok etkilenmiştim. Bir gün deftere bir şeyler karalarken bir de baktım, filmin bazı ayrıntılarını yazmaya başlamışım. Farkına varınca durmadım, film hakkında aklıma ne gel-diyse yazdım. Aradan uzun zaman geçmesine rağmen, filmi daha dün izlemiş gibi hatırladığımı farkına var-dım. Aynı şeyi okuduğum kitaplar ve çalıştığım ders-ler için de yaptım. Yazılan şeylerin daha kalıcı olduğu-nu fark ettim.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düzenli ders çalışanlar başarılı olur.
- B) İlgimizi çeken şeyleri farkında olmadan hafızamıza kaydederiz.
- C) Yazılan şeyler, akılda kalır ve kolay unutulmaz.
- D) İzlediğimiz her filmde sonra aklımızda kalanları not etmeliyiz.

6. Üç tip insan vardır: Biricisi uğraşıp kitap yazanlardır, onları bir kenara bırakalım. İkincisi kitabı okuma zah-metine katlanmadan kitap hakkında yorum yapanlar-dır, onları da bir kenara bırakalım. Üçüncüsü gerçek okuyucudur. Onun elindeki bir kefezi zevkten, öteki kefezi anlayıştan, ibresi tarafsızlıktan yapılmış bir te-razi var, her şeyi tartacak odur. Kitabı yazan ve oku-madan yorum yapan kenara çekilsin; yazılanla gerçek okuyucu baş başa kalsın.

Bu metnin ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisi-dir?

- A) Okumadan yorum yapmak yetenek gerektiren bir iştir.
- B) Bir eserin değerini gerçek okuyucular belirler.
- C) Kitap okumak, insanın yorum gücünü geliştirir.
- D) Tarafsız bakış açısıyla yazılan eserler başarılı olur.

7. İnternet aracılığıyla dünyanın diğer ucundaki bilgiye ulaşabiliriz. Teknoloji sayesinde insanların yaşam stan-dardı arttı. İnsanlar teknoloji sayesinde işlerini daha hızlı ve yorulmadan yapıyorlar çünkü birçok ma-kine insan hayatına girdi. Tıpta ilerleyen teknoloji sa-yesinde insanların hastalıkları daha hızlı şekilde sap-tanıp tedavi edilebiliyor. Eğitim alanında teknolojinin gelişmesiyle birlikte eğitim daha da kolaylaşmış ve modernleşmiştir. Teknolojinin sayesinde matbaa ge-lişmiştir böylece insanlar duygu ve düşüncelerini da-ha kolay anlatmıştır. Kitaplar, insanlar için ulaşılabilir bir şey olmaktan çıkmıştır.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnternetin önemi
- B) Teknolojinin faydaları
- C) Tıptaki gelişmeler
- D) Matbaanın önemi

8. Çocuklar için basılan ve “uyarlama” adı altında yayımlanan kitaplar arasında Victor Hugo’nun ünlü eseri *Se-filler* de bulunuyor. Bazı çevirileri çalıntı olan eser “uyar-lama” garabetinden nasibini fazlasıyla almış. Gerçekte iki bin sayfa olan eserin tercümesindeki sıkıntıların ya-nı sıra, ciddi bir kısaltmaya da gidilmiş. Bazı nüshaları seksen sayfaya kadar düşürülmüş. Burada sadece tica-ret var. Tek derdi para kazanmak olan ve insanların emeklerini gasp eden bir yayıncılık tarzı bu.

Bu metinde yazarın yakındığı asıl durum aşağıdaki-lerden hangisidir?

- A) Klasik eserlerin çocuklar için uyarlanması
- B) Eserler çevrilirken eserin aslına sadık kalınmaması ve sadece maddi çıkarın gözetilmesi
- C) Kitap tercümesinde büyük zorluklar yaşanması
- D) Tercüme kitapların ticari değerinin düşük olması

NEŞELİ test 6

1. Ben yaptığım bu çalışma ile yaşadığımız olayları kalıcı hâle getirmek istiyorum. Çünkü bir gün her şey unutulacak. Bizim gibi okumayan bir toplumda yazıların bile çok önemi kalmıyor. Biz gazetecilerin yaşanan olayları belgelemek ve geleceğe kaynak bırakmak gibi bir yükümlülüğü olduğunu düşündüğüm için bu işi yapıyorum.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine verilmiş bir cevap olabilir?

- A) Fotoğraf çekmeye ne zaman başladınız?
- B) Fotoğraf çekimini niçin bu kadar önemsiyorsunuz?
- C) Toplumumuzda yazının önemi yeterince kavranılmış mıdır?
- D) Gazeteciliği seçmenizdeki en önemli etken neydi?

2. Tatilin ilk bir buçuk ayı çok güzel geçer sonra yavaş yavaş okulu özlemeye başlar insan, hele artık aylardan eylül ise okula olan özlem daha da artar. İşte okula olan bu özlemin bitişi olan sonbahar belki de bu yüzden bana mutluluk verir. Tatil için başka başka yerlere giden arkadaşlarım yavaş yavaş gelmeye başlar bizleri okul hazırlıkları telaşı kaplar. Sonbaharda en çok sevdiğim şeylerden birisi de hiç kuşkusuz havaların biraz serinlemesi ve kuraklaşmış dağlarımıza, ovalarımıza gökyüzünden sağanak sağanak yağmurların yağmasıdır.

Bu metindeki sözleri söyleyen kişinin sonbaharı sevmeye nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eylül ayının senenin en güzel ayı olması
- B) Dağları ve ovaları sonbaharda gezmeyi çok sevmesi
- C) Tatilin ilk bir buçuk ayının çok güzel geçmesi
- D) Okulların açılacak olması ve havaların serinleyip yağmurların başlaması

3. Geri kalmışlıktan kurtulmanın çaresi insanın kitaba dönüşünün sağlanmasında saklıdır. Fakat bu çıkılması çok zor bir zirve. Çünkü yükselen değerler yelpazesinde kitabın yeri yok. Toplum basit, kof, içi boş davranış biçimlerinin etkisinde... Güzelin terk edildiği, eksilerin yükseldiği bir devirde insanı kendi olmaya, kitabın aydınlattığı dünyaya çağırarak çok zor bir hadisedir.

Yazar, bu metinde aşağıdakilerin hangisinden yakınmaktadır?

- A) Kitap okumaya karşı olan ilgisizlikten
- B) Geri kalmışlığın olumsuz etkilerinden
- C) Toplumu ayakta tutan kültürel değerlere sırt çevrilmesinden
- D) Zamanın değerinin yeteri kadar anlaşılmamasından

4. Şeftali ağacı çok kısa ömürlüdür. Meyvesi çok lezzetlidir ama hemen yenmezse kısa sürede bozulur. Sonbahar mevsiminde dibine dökülen zehirli yapraklar toprak üzerinde kalırsa kendi ağacını öldürür.

Ceviz ağacı uzun yıllar yaşayan bir ağaçtır. Hayatı boyunca sağlık açısından faydalı ve çok lezzetli meyve verir. Ceviz, kabuklu olarak bozulmadan uzun süre saklanır. Ceviz ağacı, birinci sınıf kereste olarak kullanılır.

Yukarıdaki paragraflara göre, şeftali ve ceviz ağacının ortak yönü nedir?

- A) Ömürlerinin uzunluğu
- B) Meyvelerinin lezzeti olması
- C) Kereste olarak kullanılmaları
- D) Meyvelerinin kısa sürede bozulması

5. Altmış yaşımı huzurla geçirdim. Mutlu günlerim oldu hep. Artık zamanımın iyiden iyiye azaldığını hissediyorum. Vaktimin çoğunu okumaya, araştırmaya, özellikle de şiir yazmaya ayırıyorum. Beni ayakta tutabilecek şeyin şiir olduğunu düşünüyorum. Bu da sürekli şiir yazmaya yöneliyor beni.

Bu metnin yazarını, şiir yazmaya iten asıl neden aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Altmış yaşına gelmiş olması
- B) Okumayı ve araştırmayı sevmesi
- C) Şiir yazacak kadar bol vaktinin olması
- D) Şiir yazarak ayakta kalabileceğini düşünmesi

6. Bir doktorun muayenehanesinde çok sayıda hasta beklemekteydi. Aralarından yaşlı bir adam kalkıp sekretere hoşnutsuzluğunu dile getirdi: "Benim saat 10.00'a verilmiş bir randevum vardı. Şimdi neredeyse saat 11.00 olmuş. Eğer daha çok beklemem gerekirse söyleyin, hemen şimdi buradan gitmek istiyorum." Yaşlı adam onu söyledikten sonra arkasında bir fısıltı duydu: "Ya, ne acelesi olacak? Yaşı kesin 80'e dayanmış, nereye yetişecek?" diye. Yaşlı adam, konuşulanları duyup konuşanlara döndü ve şöyle cevap verdi: "Ben tam olarak 87 yaşındayım, hanımefendi. Daha ne kadar yaşayacağımı da bilmiyorum, o yüzden yaşadığım, kalbimin çarpmaya devam ettiği, nefes alıp verdiğim her dakika benim için paha biçilmez bir servettir."

Bu metinde konuşan yaşlı adam aşağıdakilerden hangisini vurgulamıştır?

- A) Yaşlı insanlara iyi davranılması gerektiğini
- B) İnsanların arkasından konuşmanın çirkin bir davranış olduğunu
- C) Zamanın boşa harcanamayacak kadar değerli olduğunu
- D) İnsan sağlığının her şeyden önemli olduğunu

7. Hayatta mükemmeli arayanlar değil, bulundukları hâlden hoşnut olmayı bilenler mutlu olabilir. İşte bu sırrı bulanlar mutluluğa kavuşmak için ne işlerin düzelmesini, ne büyük makamlara yükselmeyi ne de zengin olmayı beklerler. Bulundukları durumdan olabildiğince yararlanmayı düşünürler.

Parçaya göre mutlu olmanın temel kuralı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın büyük başarılarla imza atması
- B) İnsanın geleceğe dönük ideallerinin olması
- C) İnsanın, sahip olduklarıyla yetinmeyi bilmesi
- D) İnsanın sürekli mutluluğu kovalaması

8. Fotoğraf ucuzlayıp basitleştikçe belge artar ve mikro tarihler, genel tarihi şaşırtıcı şekilde desteklemeye başlar. Şimdi dijital makinelerle tam bir fotoğraf bolğunun ortasına düşmüş bulunuyoruz; cep telefonu ile ilginç bulduğu bir şeyin fotoğrafını çekenler günde birkaç kere rastladığımız sıradan ayrıntılardır. Bu gelişmeye bir de video kayıt yapabilen kamera sistemlerinin ucuzlayıp çoğaldığını da ilave edersek, gelecek zamanlara hemen her şeyin görüntüsünü bırakabilecek ilk şanslı kuşağı teşkil ettiğimizi görürüz. Nitekim televizyon haberlerinde seyrettiğimiz sıra dışı olaylar, çoğu zaman amatör kamera kullanıcıları marifetiyle kayda alınıyor.

Bu metnin ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dijital teknoloji baş döndürücü bir hızla gelişmektedir.
- B) Cep telefonu kullanan insan sayısı hızla artmaktadır.
- C) Dijital kayıt cihazı teknolojisi geliştikçe geleceğe daha çok belge bırakma imkânı artmaktadır.
- D) Televizyon haberlerinde birçok sıra dışı olaya yer verilmektedir.

NEŞELİ test 7

1.

Baharın cana can katar
Yürekten kaygıyı atar
Ecdadım koynunda yatar
Sana bin canla kurbanım
Bu gök, bu toprak, bu deniz
Nerde var bu güneşli iz
Hiçbir şey yok senden aziz
Sana bin canla kurbanım

Bu şiirde işlenen tema aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tabiat sevgisi
- B) Yaşama sevinci
- C) Bahar sevgisi
- D) Vatan sevgisi

2. Eğer çocuklara uçan bir köpek veya yürüyüşe çıkan bir balık çizip çizemeyeceklerini sorarsanız başlarını hayır anlamında sağa sola sallarlar çünkü onlar köpeklerin uçamayacağını, balıkların yürüyemeyeceğini bilirler. Onlar yalnızca gördükleri şeylerin resmini yaparlar.

Bu metinde çocuklarla ilgili anlatılmak istenen asıl düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çocuklar, her şeyi gördükleri gibi algılar.
- B) Çocuklar, yetişkinlerden çok daha zekidir.
- C) Çocuklar, resim çizmeyi pek beceremez.
- D) Çocuklar, köpek ve balık resmi yapmayı çok sever.

3.

Hayatın gerçeklerinden biri de, birtakım sınırlamalarla doğmuş olmamızdır. Fakat hepimizin bazı yeteneklerle zenginleşmiş olduğumuzu bilmemiz dengeyi sağlar. Bu sınırlamalar ve yetenekler yaşamımızın yönünü belirler. Bu durumu inkâr kalkışmak her girişimden yenik çıkmamız sonucunu verir. Oysa kişiliğimize başkalarının yaşamına göre şekil vermeye çalışmak yerine, kendi yeteneklerimizi kabul eder ve onları geliştirirsek mutluluğa ulaşmamız kolaydır.

Bu metinde, vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan, yaşamındaki engellere rağmen yeteneklerini kullanarak isteklerini elde edebilir.
- B) İnsan ne kadar uğraşsa da hayatın sınırlamalarla çevrili olduğu gerçeğini değiştiremez.
- C) Yaşamımızın şekillenmesinde çevremizdeki insanların etkisi büyüktür.
- D) Yetenekli insanlar hayatları boyunca zorluk yaşamazlar.

4.

Baharla birlikte uyanan hayat, şimdi sisli güneşin altında ezilerek kayboldu. Ağaçlara veda edip sağa sola üvey evlat gibi uçuşan yapraklar, evrenin boşluğunda yaratıkların ayakları altında ezilmeye mahkûm oldu. Ilık meltemler, hafiften çiseleyen yağmurlar ile yeşilliklere bürünen ağaçlar, sert esen rüzgârlarla pençeleşip sonunda ona boyun eğdiler. Şarkılar derleyen ve neşeyle uçuşan kuşlar, saçaklar altında ve çıplak ağaçlarda düşünceye daldı.

Bu parçada anlatılanlar aşağıdaki mevsimlerden hangisinin yaşanmaya başladığını gösterir?

- A) Sonbahar
- B) İlkbahar
- C) Yaz
- D) Kış

5. Gününün büyük bir bölümünü dinleyerek geçirdiğinin farkındasıdır. “Dinliyorum ama anlamıyorum.” diyebilirsin. Dinlediğin konu hakkında bir altyapın olmayabilir. Bir dersi ilk defa dinlediğinde, o derste geçen bazı terimleri bilmediğinden dersi anlamakta zorlanabilirsin. Konu hakkında ne kadar çok şey bilersen, o konuyla ilgili anlatılanları kavraman o derece kolay olur.

Bu metne göre, dinlediklerimizi anlayabilmemiz aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Hafızamızı geliştirmemize
- B) Dinlediklerimizi tekrar etmemize
- C) Günümüzü dinleyerek geçirmemize
- D) Dinlediğimiz konuyla ilgili temelimizin olmasına

6. Ormanlar, toprağın canlı kalmasını sağlamakla beraber toprak kaymasını da önlemektedir. Bunun yanı sıra selleri durdurur, iklimi etkiler ve yağmurun oluşmasına da katkı sağlar. Diğer bir yandan hayvanlar için barınak durumundadır.

Bu parçaya en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğanın Önemi
- B) Hayvanların Korunması
- C) Ormanların Faydaları
- D) Yağmurun Etkileri

7. Kadının biri, penceresinden dışarıyı seyrederken komşusunun yeni yıkanmış elbiselerinin hep kirli olduğunu görmüş. “Ne kadar kirli birisi!” diye aklından geçirirmiş. Bir gün penceresi açıkken dışarıyı izliyormuş. Komşusunun kirli zannettiği elbiselerinin aslında çok temiz olduğunu görmüş. Meğer kirli olan komşusunun elbiseleri değil, kendi penceresiymiş.

Bu metnin ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanlar birbirine yardımcı olmalıdır.
- B) Her insan, olaylara farklı bir pencereden bakar.
- C) İnsan, başkalarının kusurlarını değil; öncelikle kendi kusurlarını görmelidir.
- D) İnsanlar birbirlerinin eksikliklerini gidermelidir.

8. Taş kömürü jeolojik devirlerde yetişen bitkilerin havasız ortamda mikroorganizmaların etkisiyle fosilleşmesi sonucu oluşmuştur. Tabii bu değişim çok uzun yıllar içinde gerçekleşmiştir.

Bu metinden taş kömürü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi kesin olarak çıkarılabilir?

- A) Taş kömürünün kullanıldığı alanlar
- B) Taş kömürünün, hangi bitkilerin değişmesi sonucu oluştuğu
- C) Taş kömürünün oluşum zamanı ve oluşum şekli
- D) Taş kömürünün ne zaman kullanılmaya başlandığı

1. Kendilerine büyük hedefler belirleyip güvenle yola çıktıklarını gördüğüm insanların hepsi hedeflerine ulaştılar hem de tahminimden çok daha erken. Gerçi onlar faydalı bir girişimi asla ihmal etmemiş, işlerine yarayabilecek insanlarla daima ilgilenmekten geri durmamışlardır. Nice tembeller görmüşümdür: "Parmağımı bile kıpırdatmam, ayağıma gelip beni arasınlar." derler. Asıl isterler ki kimsecikler onlara dokunmasın. Gerçekten kimse dokunmaz onlara. Bazen toplum adaletsizdir, derler ya, bu hüküm haksızdır. Toplum kendisinden bir şey istemeyene, yani devamlı ve sebatlı bir şekilde istemeyene bir şey vermez.

Bu metnin ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hayattan büyük beklentisi olmayan insanlar başarılı olamaz.
B) İnsanlarla iyi geçinmeyi bilen kişiler her zaman başarılı olur.
C) Hayatta başarılı olanlar, belirledikleri hedeflere ulaşmak için kararlılıkla mücadele verenlerdir.
D) Çok şanslı olan insanlar daima başarılı olur.

2. (I) Bencil insanları çevrelerinde seven tek kişi yoktur. (II) Bencil insanlar, kendi çıkarları için başkalarına haksızlık yapmaktan çekinmezler. (III) Bu da çevrelerindeki insanların onlardan uzaklaşmasına ve onları sevmemesine neden olur. (IV) Bencil olduğunu fark ettiğimiz insanlarla ilişkilerimiz hemen soğumaya başlar.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerin hangisinde bencil insanların karakter özelliği verilmiştir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

3. Teknolojinin ilerlemesiyle daha fazla kağıt üretimi için ya da yerleşim yerleri açmak için ormanlar yok ediliyor. Teknoloji silah sanayisi gibi alanlarda da kullanılmaktadır. Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan bombalar teknolojinin ürünüdür. Teknoloji sayesinde yapılan araçların egzoz dumanları temiz havayı her gün biraz daha kirletmektedir. Sanayileşme ile fabrikalar artmaktadır ve fabrikaların bacalarından çıkan dumanlar doğal çevremizi kirletmektedir. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte makineleşme başlamıştır ve bu nedenle birçok insan işsiz kalmıştır. Dünyadaki küresel ısınmanın giderek artmasının en büyük nedeni ise her gün ilerleyen teknolojidir.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Egzoz dumanının zararları
B) İşsizliğin nedenleri
C) Küresel ısınmanın zararları
D) Teknolojinin zararları

- 4.

Göklerimin süsüsün
Vatanımın gülüsün
Şehidimin örtüsüsün
Ayyıldızlı sevdiğim

Bu dördlükte seslenilen varlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bayrak B) Şehit
C) Vatan D) Yıldız

5. Herkes; hiç olmazsa her gün küçük bir şarkı dinleyebilmeli, güzel bir şiir okuyabilmeli, hoş bir resme bakabilmeli ve eğer mümkünse birkaç güzel laf edebilmeli yaşamın sıkıcı kalıplarından kurtulmak için.

Bu metinde vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güzel sanatlarla profesyonel olarak ilgilenmemiz gerektiği
- B) Hayatı güzelleştirme çabamızın olması gerektiği
- C) Hitabet gücümüzü geliştirmeye çalışmamız gerektiği
- D) Her şeye rağmen hayatın güzelliğini fark etmemiz gerektiği

6. Nasıl yazdığımı ben de açıkça bilmiyorum, dersem şaşmayınız. Şiirdir bu, hiç belli olmaz. Yemek yerken veya yolda giderken bir mısra geliverir. Galiba Valery'nin yukarıdan inen mısrası gibi bir şey. Bakarsınız, o zamana kadar karanlık gördüğünüz bir dünya birdenbire aydınlanmış. Artık o mısra kılavuzunuz olur, yazacağınız şiiri, konusunu, şeklini, boyunu, posunu, hepsini o belirler.

Bu parçada anlatılmak istenen asıl düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şiir yazmak, oldukça zor bir uğraştır.
- B) Önemli olan, şiirin konusu değil; şiirde kullanılan dildir.
- C) Şiir, şairin gönlüne bir anda doğan ilhamın ürünüdür.
- D) Şiir yazmak için ciddi bir hazırlık yapmak gerekir

7. Bugün hemen hemen anne-babaların birçoğu çocuklarından yakınıdır. Konuşmalarından tutun da giyinişlerine varıncaya kadar onların her türlü davranışını sert bir eleştiri süzgecinden geçirirler. Ölçüleri de kendi çocukluklarıdır. İsterler ki çocukları kendilerinin minyatür bir örneği olsun.

Yazar bu metinde aşağıdakilerden hangisini eleştirmektedir?

- A) Çocukların saygısız davranmalarını
- B) Anne-babaların çocuklarını eğitememelerini
- C) Çocukların anne-babalarını beğenmemelerini
- D) Anne-babaların, çocuklarının da tıpatıp kendilerine benzemesini istemelerini

8. Aydın saydıklarımızın okumaya, kitaba düşkün olmayışlarının sebepleri aileden başlayıp okulda bitmektedir. Ailesinde kitaba, okuyana; okulunda kitaplığa; öğretmeninde okuma yolunda örneğe, rehberine rastlamayan elbette okumayacaktır. Elbette kitapları sevmeyecek, onları katlanılması gereken bir yük olarak kabul edecektir.

Bu metinde vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanda okuma zevki, örnek kişilerin etkisiyle oluşur.
- B) Her kitap insanda aynı derecede okuma zevki oluşturmaz.
- C) Kitapları ancak kültürlü insanlar sever.
- D) Kitap okumak çok zevkli bir uğraştır.

NEŞELİ test 9

1. Bize hiçbir zaman “Çöplerinizi yere atmayın, bu çok çirkin bir davranıştır.” demedi. Derse girdiğinde sıraların arasına düşen kağıtları, çöpleri yerden alıp çöp kutusuna attıktan sonra derse başladı. Yine bize hiçbir zaman “Kitap okuyun, kitap okumazsanız cahil kalırsınız.” demedi. Teneffüslerde bizim görebileceğimiz bir yere geçti, zil çalınca kadar kitap okudu. Biz de onun bu davranışlarını görünce ister istemez yerlere çöp atmamaya ve kitap okumaya başladık.

Bu metinde sözü edilen öğretmenin hangi yönü vurgulanmıştır?

- A) Temizliğe çok dikkat etmesi
- B) Kitap okumayı çok sevmesi
- C) Boş vakitlerini değerlendirmesi
- D) Sözleri ile değil davranışları ile örnek olması

2. Hız, güç ve dayanıklılık... Geçtiğimiz ay olimpiyat yarışlarında çeşitli alanların birincilerinin kimler olacağını merakla izledik. Aslında hayvanlarla ilgili belgesellerde de çoğunlukla böyle yarışlara tanık oluyoruz. Bu yarışlar olimpiyat oyunlarını pek aratmıyorlar. Ancak onların dünyasında yarışlar altın madalya için değil, yaşamın sürmesi için. Hayvanlar karınlarını doyurabilmek, avcı hayvanlardan kaçmak ve dış tehlikelere karşı durabilmek için her gün inanılmaz rekorlar kırıyorlar.

Bu metnin ana fikri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Canlılar hayatta kalabilmek için üstün performans sergilerler
- B) Olimpiyat rekoru kırmak çok zordur.
- C) Altın madalya kazanmak büyük bir başarıdır.
- D) İnsanlar ve hayvanlar çok farklı yeteneklere sahiptir.

3. Düşünmek, insanlara has özel bir yetenektir. İnsanoğlu; büyük dağları aşmasını, denizleri geçmesini, Ay’a ayak basmasını düşünebilir olmasına borçludur. İnsanda düşünebilme yeteneği olmasaydı bugünkü medeniyetten söz edilebilir miydi? Dünyanın bugünkü medeniyet seviyesine ulaşması için birçok fikir adamının kafa yorduğu muhakkaktır.

Bu metnin ana fikri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanlık bugünkü gelişimini insana özgü olan düşünme yeteneğine borçludur.
- B) Ay’a ayak basılması insanlık adına çok önemli bir olaydır.
- C) İnsan yeryüzündeki en zeki varlıktır.
- D) Fikir adamı yetiştirmek kolay değildir.

4. Zamanın izlerini insan, hayatının her anında ve bedeninde görebilir. Zaman, üzerinden gelip geçilecek bir yol değil, farkındalıkla değerlendirilmesi gereken bir sermayedir. Birçok insan bilinçsizce zamanını boşa harcamaktadır. Bunun baş sebebi ise insanın zaman konusundaki bilgisizliğidir. Zamanın kullanım düzeni kişinin kendi denetimindedir ve bu da zamanın verimliliğini etkiler. İnsanın yarına bir garantisi olmadığını düşünürsek, sahip olunan en değerli şeyin zaman olduğunu anlayabiliriz.

Bu metne en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan ve Bilgi
- B) Hayatın Geçiciliği
- C) Zamanın Değeri
- D) İnsanın Verimliliği

5. Ben bunun sebebini medyaya ve teknolojinin imkânlarına, ilgi alanlarının genişlemesine ve elektronikteki akıl almaz gelişmeye bağlıyorum. Daha da önemlisi, sohbetin tadının tam olarak alınmamış olmasına bağlıyorum. Ve bu nesle acıyorum. Bu gençlik, felaketzede bir nesil olup sohbet yerine faydasız tartışmalarla gençliğini heder etmiştir.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine verilmiş bir cevap olabilir?

- A) Gençliği yönlendiren etkenler nelerdir?
- B) Gençliğin durumunu nasıl buluyorsunuz?
- C) Sohbet niçin terk edilmeye yüz tutmuştur?
- D) Gençler, neden teknolojiye bu kadar ilgi gösteriyor?

6. Farkında mısınız, her yeni baskısı biraz daha inceliyor Türkçe sözlüklerin. Farkında mısınız, yakında tek bir Türkçe tabela kalmayacak geçtiğiniz sokaklarda, caddelerde. Okuduğunuz kitaplarda, gazetelerde cımbızla ayıklamaya başlayacaksınız o güzelim Türkçe sözcükleri. Çünkü bir şeye hayranlığınızı bile belirtirken artık “şahane!...” demeyi unuttu çoğunuz, “woooovv” ya da “süpeeerrr!...” demeyi tercih ediyorsunuz çoktandır.

Bu metinde asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sokaklarda, caddelerde tabela kirliliği yaşanmaktadır.
- B) Türkçe sözlüklerin kalitesi gittikçe azalmaktadır.
- C) Özensizce hazırlanan kitaplar piyasaya sürülmektedir.
- D) Yabancı kelime kullanma hayranlığı Türkçeye zarar vermektedir.

7.

Evleri yüksek kurdular
On bin basamak merdiven
Bakışlar uzakta kaldı
Uzakta kaldı dostluklar

Şairin, bu dörtlükte yakındığı durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şehirlerin çok kalabalıklaşması
- B) Evlerin yüksek yerlere kurulması
- C) Bina basamaklarının çok fazla olması
- D) Yüksek binaların insan ilişkilerini zayıflatması

8. Bu sanatın temel olarak hangi ülkede ortaya çıktığı net olarak bilinmemektedir. Bunun yanında doğu ülkelerinde süsleme amaçlı yapıldığı düşünülmektedir. Çeşitli İran kaynaklarında, Hindistan topraklarında meydana çıktığı belirtilmiştir. Diğer kaynaklara göre ise Türkistan’da Buhara kentinde ortaya çıkmış olduğu ve İran aracılığıyla Osmanlı’da tanındığı belirtilmiştir. Batıda ebru için Türk kâğıdı ve mermer kâğıdı gibi adlandırılmalar kullanılmaktadır. Ebru sanatının köklerinin IX. ve X. yüzyıllara kadar gittiği varsayılır. Ancak düşünüldüğünde aslında kâğıdın bulunmasıyla beraber sanatın geliştiği anlaşılabılır.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ebru sanatının tarihçesi
- B) Kâğıdın tarihçesi
- C) Mermerin tarihçesi
- D) Sanatın tarihçesi

NEŞELİ test 10

1. İnsanların davranışları üzerinde fikir yürütmek isteyenler, bu davranışları birbirine uydurmakta çektikleri zorluğu hiçbir yerde çekmezler çünkü bu davranışlar çok zaman birbirine öyle aykırıdır ki aynı tezgâhtan bu kadar çeşitli kumaş çıkması insana imkânsız gelir.

Bu parçada insanların hangi özelliği daha belirgin olarak verilmiştir?

- A) İnsanların uyum problemi
- B) İnsanların umutsuzluğu
- C) İnsanların tutarsızlığı
- D) İnsanların doğruluk kaygısı

2. Muhabbet kuşları çevik ve güçlü olamasalar da son derece zeki kuşlardır. Bunun yanı sıra sosyal özellikte olmaları nedeniyle insanlara ve diğer kuşlara da çok çabuk şekilde yakınlık gösterebilmektedirler. Evcil muhabbet kuşları sosyal olmalarının yanı sıra sahiplerinin bakımına ve ilgisine göre konuşmayı ve ısıkl çalmayı öğrenebilmektedirler. Ancak papağanlarda olduğu gibi muhabbet kuşlarında da erkekler bu konuda daha üstün yeteneklidirler. Erkek muhabbet kuşları iyi yetiştirilirlirse yüzden fazla kelime öğrenebilirler. Evcil muhabbet kuşlarının ortalama yaşam süresi 20 yılı bulabilmektedir. Ancak bu yaşam koşulları, beslenmeleri gibi özelliklere bağlı olarak değişim göstermektedir.

Bu metin, aşağıdaki sorulardan hangisine yanıt olarak söylenmiştir?

- A) Hangi kuşlar, konuşmayı öğrenebilir?
- B) Muhabbet kuşlarının özellikleri nelerdir?
- C) Papağan mı yoksa muhabbet kuşu mu evde beslemeye daha uygundur?
- D) En uzun yaşayan kuş türü hangisidir?

3. İnsanların isteklerine daha küçük yaşlardan itibaren mantıklı sınırlar çizilmezse onlar büyüdükleri zaman, önce olmayacak şeyleri sonra da yapamayacakları şeyleri istemekten kendilerini alamazlar. Çocuklarınızın mutsuz olmasını istemiyorsanız; onları daha küçük yaşta, elde edebilecekleri şeyleri istemeye alıştırtınız.

Bu metinde vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Büyükler, çocuklara iyi örnek olmalıdır.
- B) Çocuklar istediklerini elde edebilmelidir.
- C) Çocuklara büyük hedefler gösterilmelidir.
- D) İnsanlar, küçük yaşlardan itibaren mantıklı yaşama alıştırılmalıdır.

4. Başarı karşılaştığımız problemlerin çözümünü yapabilme, doğru sonucu bulabilme yeteneğidir. Bu yeteneklerini tez ayağa kaldıracı olanlar, hangi dalda, hangi alanda olursa olsun, daima başarı ipini göğüsleyebilirler. Onların dilinde yılmak, vazgeçmek, unutmak, kördüğüm olmuş tuzaklara düşmek gibi kavramlar yoktur. Onlar çıktıkları her yolda, hedefe kilitlenirler, elde ettikleri bütün başarılarıyla mutluluk içinde yaşarlar. Adına yaşamak denilen savaşın gözü pek, korkusuz savaşçıları, yaptıkları sonsuz yürüyüşün farkındadırlar.

Bu metnin ana fikri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Problemlere doğru çözüm üretmek yetenek gerektiren bir iştir.
- B) Yetenekli insanlar hangi işte olursa olsun başarılı olurlar.
- C) Mutlu insanlar, yaptıkları işten daha çok zevk alırlar.
- D) Belirlediği hedefe kilitlenip zorluklar karşısında yılmayanlar başarıya ulaşır.

5. Çocuk şiiri yazmak, sanıldığı kadar kolay olmasa gerek çünkü çocuk şiiri, ancak gerçek şiir havasını soluduğunda şiir katına yükselebilir. İnsanı çocukluğunun cennetine götürmek, ancak çocuk gözüyle tabiata, insanlara, olaylara ve nesnelere bakabilen gerçek şâirin üstesinden gelebileceği bir uğraştır.

Bu metne göre, çocuk şiiri nasıl gerçek şiir yapılabilir?

- A) Çocuk şiirine gerçek şiir niteliği kazandırarak
- B) Çocuk şiirini çocukça duygularla yazarak
- C) Çocuk şiirine çocukça bir hava vererek
- D) Çocuk şiirine çocuk gözüyle bakarak

6. Hikâyeye şöyle bir göz atma, okunan eser hakkında ne dereceye kadar doğru fikir verebilir? İnsanların dikkatleri, mizaçları, dünya görüşleri, zevkleri birbirinden çok farklıdır. Eser karşısında alınan tavır, verilen hükümlerin farklılığı büyük oranda bundan ileri gelir. Hikâyeyi daha iyi anlamak ve daha doğru değerlendirebilmek için saygılı bir tavırla incelemeliyiz.

Bu parçada vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hikâyeler değişik düşünceleri, mizaçları, zevkleri yansıtır.
- B) İyi bir hikâye farklı özelliklere sahip insanların ilgisini çeker.
- C) İnsanlar kendi zevklerine uygun kitapları daha çok beğenirler.
- D) Hikâyeler saygılı bir tavırla incelenirse daha iyi anlaşılır ve değerlendirilir.

7.

Bacalar tüten evlerde
Gönül baharı özler
Rüya görür alevlerde
Sobalara dalan gözler

Bu dizelerde aşağıdaki mevsimlerin hangisinden söz edilmektedir?

- A) Yaz
- B) Kış
- C) İlkbahar
- D) Sonbahar

8. Bakırdan üretilen eşyaların, AIDS'ten daha ölümcül hastane virüsü olan ve antibiyotiklerin yok edemediği MRSA (Metisiline dirençli staphyloco) virüsüyle savaşmada çok etkili olabileceği saptandı. Bilim adamları; kapı kolları, musluklar ve ışık düğmelerinin bakırdan yapılmasının, günümüzdeki öldürücü virüsleri durdurabilecek bir hijyen sağladığını açıkladı. Bakterilerin bakırda yaşayamadığını kaydeden araştırmacılar, bu sebeple bakır kaplama maddelerin enfeksiyonları kontrol edebilmede diğer maddelere göre daha faydalı olduğunu kaydetti.

Bu metnin anahtar kelimeleri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Direnç, savaş, etki, bakır
- B) Bakır, virüs, bakteri, hijyen
- C) Bilim, kapı, virüs, bakır
- D) Bakteri, madde, enfeksiyon, eşya

NEŞELİ test 11

1.

OKUT

DİNLE - ÇÖZ

Bu parçada yazarın yakındığı asıl durum aşağıdaki-
lerden hangisidir?

- A) Üniversite mezunlarının Türkçeyi bilmemesi
- B) Dildeki yapay değişimin dile zarar vermesi
- C) Liselerde yeterli dil eğitimi verilmemesi
- D) İnsanların kültür seviyelerinin düşük olması

2.

OKUT

DİNLE - ÇÖZ

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zamanı planlı kullanmanın önemi
- B) Ev ödevinin öğrencilere kazandırdıkları
- C) Çocuklarının yeteneklerinin erken yaşlarda nasıl keşfedileceği
- D) Öğrencilere sorumluluk duygusunun nasıl kazan-
dırılacağı

3.

OKUT

DİNLE - ÇÖZ

Bu dizelerde işlenen tema aşağıdakilerden hangisi-
dir?

- A) Anne özlemi
- B) Bahar sevgisi
- C) Yaşama sevinci
- D) Uykusuzluk

4.

OKUT

DİNLE - ÇÖZ

Bu parçada vurgulanmak istenen düşünce aşağıda-
kilerden hangisidir?

- A) Hata yapmamak için dikkatli davranmak gerekir.
- B) Başarısızlığa mazeretler üretmek sonucu de-
ğiştirmez.
- C) Doğru dozda bir öz güvene sahip insanlar karşıla-
ştıkları sorunlarla daha kolay baş edebilir.
- D) Çalışkan insanlar girdikleri bütün işlerde başarılı
olurlar.

5.

OKUT

DİNLE - ÇÖZ

Bu dizelerin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Memleket özlemi
- B) Gözyaşı
- C) Ovalar
- D) Dağlar

6.

OKUT

DİNLE - ÇÖZ

Bu parçada anlatılmak istenen asıl düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İyi bir eğitim almak bütün insanların hakkıdır.
- B) Eğitim sisteminin yenilenmesi insanın yenilenmesine bağlıdır.
- C) Günümüzde eğitim anlayışı kişiden kişiye değişmektedir.
- D) İyi bir eğitim verebilmek için insanı iyi tanımak gerekir.

7.

OKUT

DİNLE - ÇÖZ

Bu parça yorumlandığında aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan daima neşeli olamaz.
- B) Zenginlik insanı mutlu yapar.
- C) Her insan sevgiden anlayamaz.
- D) İnsanlara sevgiyle gülümseyebilenler mutlu insanlardır.

8.

OKUT

DİNLE - ÇÖZ

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Edebiyatın tam ve değişmez bir tanımının yapılamayacağı
- B) Edebiyatın bütün sanatları kuşatan bir yönü olduğu
- C) Öykü ve romanın birbirinden oldukça farklı olduğu
- D) Bütün edebî türler arasında benzerlikler olduğu